

**UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
“CAROL I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate**

**EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA
SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI**

SEMINAR INTERNAȚIONAL

24 MAI, BUCUREȘTI

**Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”
București, 2007**

**EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII
ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI**

COORDONATOR:

CSI dr. Constantin MOȘTOFLEI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI:

CSI dr. Nicolae DOLGHIN

CSI dr. Gheorghe VĂDUVA

EDITORI:

Corina VLADU

CS Vasile POPA

DESIGN:

George RĂDUICĂ

*© Toate drepturile sunt rezervate Universității
Naționale de Apărare “Carol I”.
Responsabilitatea privind conținutul revine în
totalitate autorilor.*

ISBN 978-973-663-629-5

CUPRINS

SECȚIUNEA I

Participarea Armatei României la operații gestionate de Uniunea Europeană

Amiral prof.univ.dr. Gheorghe MARIN 5

Aspecte politico-militare ale aderării României la Uniunea Europeană

Cam.fl.dr. Cornel MIHAI 15

DEZBATERI

.....21

SECȚIUNEA A II-A

Considerații privind contribuția organizațiilor neguvernamentale la edificarea Politicii Europene de Securitate și Apărare

Gl. (r.) ing. Niculae SPIROIU 33

Provocări și tendințe în cooperarea transatlantică

Prof.univ.dr. Jaroslaw GRYZ 37

Dimensiunea umană a PESA și securitatea României

CS III dr. Alexandra SARCINSCHI 51

DEZBATERI

..... 59

ÎNCHIDEREA LUCRĂRILOR SEMINARULUI

..... 71

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNIEI LA OPERAȚII GESTIONATE DE UNIUNEA EUROPEANĂ

*Amiral dr. Gheorghe MARIN,
Șeful Statului Major General*

Doamnelor și domnilor,

Am deosebită plăcere de a vă prezenta în cadrul alocuțiunii mele, câteva aspecte, de ordin general, privind participarea Armatei României la operații gestionate de Uniunea Europeană.

Tematica se înscrie în cadrul general referitor la contribuția militară a României la arhitectura de securitate europeană și euro-atlantică și reprezintă o sinteză a realităților internaționale și a responsabilităților asumate de România prin aderarea la UE.

România, ca stat membru NATO și al UE, este și va fi un pilon al stabilității zonale și regionale, un participant activ la asigurarea și dezvoltarea mediului de securitate, deci, implicit, un actor activ al construcției arhitecturii europene și euro-atlantice.

Pentru agenda de astăzi mi-am propus ca, după un scurt istoric, să subliniez aspectele semnificative legate de: participarea Armatei României la dimensiunea instituțională și politico-militară a PESA, în cadrul inițiativelor de constituire a capacităților comune de apărare ale UE, cât și la operațiile militare sub egida UE, iar în finalul alocuțiunii voi prezenta câteva perspective pentru perioada următoare.

1. Scurt istoric

Procesul de dezvoltare a dimensiunii de securitate și apărare a UE a cunoscut în ultimii cinci ani o evoluție spectaculoasă, fiind una dintre cele mai dinamice zone ale proiectului European. Ambiția Uniunii de a deveni un „actor” global în arena mondială, are implicații directe atât

---

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

asupra politicilor de securitate și apărare ale statelor membre, cât și în planul mai general al relațiilor transatlantice, dintre UE, NATO și SUA.

În prezent, **UE este pe deplin angajată în dezvoltarea unui profil global în arhitectura de securitate internațională**, beneficiind de o viziune strategică integrată în propria **Strategie de Securitate** și de **instrumentele necesare** asumării unui **rol operațional în domeniul managementului crizelor**.

După o jumătate de secol de dependență strategică a Europei față de America și de garantare a securității europene preponderent prin intermediul NATO, dezvoltările recente din cadrul PESA semnalează o tendință de emancipare și de asumare a unei identități proprii pe dimensiunea militară și de securitate.

Toate aceste evoluții reprezintă etape majore ale unui amplu **proces de reconfigurare a rolului pe care UE îl are în gestionarea securității globale**.

România a participat la dezvoltarea procesului de afirmare a rolului UE în planul securității globale încă din momentul lansării sale, atât prin contribuții cu forțe și capacități militare, cât și prin angajamentele efective în operațiile conduse de UE.

Semnarea de către România a Tratatului de Aderare la UE, în aprilie 2005, a marcat o nouă etapă în cadrul procesului de conectare la aceste evoluții, orientat spre conturarea profilului strategic al României ca viitor membru al UE. Astfel, perioada de preaderare, în care **România** a participat ca **observator la activitățile structurilor politico-militare ale UE**, a oferit oportunități semnificative pentru familiarizarea cu procedurile și filozofia de lucru a UE.

Eforturile României au demonstrat că este un participant activ la dialogul politico-militar în cadrul structurilor militare ale UE.

Obținerea calității de stat membru al Uniunii Europene, la 01.01.2007, a confirmat faptul că România este inevitabil conectată la valorile democrației europene, că a îndeplinit criteriile de aderare stabilite de Uniune și generează noi oportunități pentru participarea Armatei României la dezvoltarea capacităților militare europene.

2. Stadiul îndeplinirii angajamentelor asumate

Efortul în cadrul procesului de angajare a României la PESA a fost concentrat pe **trei direcții principale**, astfel:

- Dezvoltarea **dimensiunii politico-strategice și instituționale**, prin participarea specialiștilor militari în cadrul grupurilor de lucru ale Statului Major și Comitetului Militar al UE (EUMS și EUMC) pentru elaborarea, definitivarea, adoptarea și implementarea documentelor programatice de planificare (strategii, metodologii), care ghidează deja procesul de operaționalizare a PESA;
- Dezvoltarea **capacităților de apărare ale UE**, prin stabilirea ofertei de forțe destinate UE, în baza Catalogului de Cerințe RC-05, elaborat de EUMS, participarea la Grupurile Tactice de Luptă ale UE, la planul european de acțiune în domeniul capacităților de apărare (ECAP) și la Agenția Europeană de Apărare;
- Dezvoltarea **dimensiunii operaționale**, prin participarea cu forțe și capacități militare în cadrul unor misiuni și operații conduse de UE, atât la nivel regional, cât și global.

2.1. Participarea României la dimensiunea instituțională și politico-militară a PESA

România a contribuit la structurarea Politicii Europene de Securitate și Apărare prin participarea la:

- dezbaterile din cadrul Convenției pentru ***Viitorul Europei privind Tratatul instituind o Constituție pentru Europa și cele pentru elaborarea Strategiei Europene de Securitate***;
- dezvoltarea conceptelor referitoare la **Coordonarea Civil-Militară și Viziunea pe Termen Lung privind capacitățile europene**.

Pozițiile exprimate de reprezentanții României în cadrul diverselor activități au reflectat dorința țării noastre de a juca un rol pe măsura potențialului său, precum și sprijinul față de afirmarea Uniunii Europene ca actor global și responsabil al sistemului internațional.

După obținerea statutului de observator activ, **implicarea României în cadrul dialogului politico-militar** s-a materializat prin participarea la reuniunile structurilor politice și politico-militare ale Consiliului Uniunii Europene:

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

- **Consiliul Afaceri Generale și Relații Externe (GAERC);**
- **Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER);**
- **Comitetul Politic și de Securitate (COPS);**
- **Comitetul Militar (EUMC);**
- **Grupuri de lucru permanente sau ad-hoc (precum cele constituite pentru elaborarea Catalogului Cerințelor 2005).**

Totodată, în calitate de stat membru NATO, România a participat la dialogul instituțional UE-NATO, în cadrul oferit de **Grupul de Lucru UE-NATO pentru capacități**.

2.2. Participarea României la inițiativele de constituire a capacităților de apărare ale UE - Contribuția la realizarea Catalogului de Forțe al UE

• În luna ianuarie 2006 au fost elaborate și aprobate memorandumul cu oferta de forțe a României destinată UE, Dispoziția comună a SMG și DPAP privind completarea **Chestionarului Obiectivului Global (HGQ)-2010** și a fost constituit grupul de lucru la nivelul MAp pentru completarea HGQ;

• Specialiști militari ai SMG și categoriilor de forțe au participat, în perioada ianuarie-februarie 2006, la instruirea organizată de EUMS în vederea completării HGQ-2010;

• Oferta României se va menține la nivelul a două batalioane și va fi mărită la două brigăzi după anul 2010. **HGQ-2010, aprobat de Consiliul de Planificare a Apărării la nivelul SMG, a fost transmis în luna martie 2006 la EUMS**, prin intermediul RMR la NATO și UE;

• În perioada mai-iunie 2006 a avut loc **completarea fișelor de verificare a forțelor oferite UE și transmiterea acestora la EUMS**;

• În luna octombrie 2006 a avut loc dialogul de clarificare privind oferta de forțe a României, la care au participat reprezentanți ai J5/SMG, DPAP/MAp și RMR la NATO și UE;

• În luna ianuarie 2007, **oferta de forțe a României a fost inclusă în Catalogul de Forțe al UE (FC-07)**.

Forțele propuse pentru a fi puse la dispoziția UE fac parte din pachetul de forțe pus la dispoziția NATO, conform angajamentelor asumate, și toate cele trei categorii de forțe sunt reprezentate în acest pachet.

3. Participarea României la inițiativele de constituire a capacităților de apărare

3.1. Grupurile Tactice de Luptă (Battle Groups-BGs) ale UE

România participă cu forțe la două Grupuri Tactice de Luptă: în semestrul II 2007, împreună cu Grecia, Bulgaria, Cipru (BG HELBROC) și în semestrul II /2010, împreună cu Italia și Turcia (BG Italia). Cu ocazia reuniunii miniștrilor apărării din statele membre UE și în curs de aderare (13-14.11.2006) a fost semnat Acordul Tehnic aferent operaționalizării BG condus de Grecia.

În anul 2007 este în curs de analiză și semnare proiectul de Acord Tehnic pentru BG condus de Italia, în 2010.

România participă la BGs cu forțe de nivel pluton/companie, după cum urmează:

- La BG-ul condus de Grecia „HELBROC” (sem. II/2007) cu 1 pluton NBC, 1 echipă PSYOPS și ofițeri de stat major;
- La BG-ul condus de Italia, alături de Turcia (sem.II/2010), cu 1 companie de infanterie, 1 pluton CIMIC, 1 echipă PSYOPS, ofițeri de stat major.

3.2. Contribuția la Agenția Europeană de Apărare (EDA)

Agenția Europeană de Apărare (EDA – European Defence Agency) a fost înființată în scopul sprijinirii statelor membre în eforturilor lor de îmbunătățire a capacităților de apărare în domeniile managementului crizelor, cercetării, achizițiilor și armamentelor.

În acest sens, obiectivele Agenției vizează:

a. Dezvoltarea capacităților de apărare pentru managementul crizelor, prin:

- identificarea **cerințelor în termeni cantitativi și calitativi, conform Obiectivului Global HG 2010;**
- gestionarea, în colaborare cu Comitetul Militar al UE, a **proiectelor Planului European de Acțiune în domeniul Capabilităților (ECAP)** - realimentare în aer, transport strategic, sisteme C3, comunicații prin satelit, imagerie (sateliți, avioane fără pilot);
- promovarea și coordonarea **armonizării cerințelor militare;**

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

- propuneri asupra **priorităților financiare** pentru dezvoltarea capacităților și achizițiilor.

b. Promovarea și creșterea cooperării europene în domeniul armamentelor, prin:

- proiecte multianuale de realizare a cerințelor capacităților PESA;

- coordonarea programelor implementate de statele membre.

c. Cercetare/tehnologie și industria de apărare

- focalizată asupra formulelor de cooperare ad-hoc, stabilirea unei strategii și a unor priorități europene, aspecte financiare, o nouă bază legală pentru colaborările ad-hoc pentru includerea părților terțe; elaborarea de modele de finanțare a apărării.

Aceste obiective se realizează în conformitate cu **Viziunea pe Termen Lung (LTV) în domeniul capabilităților PESA**, finalizată și agreată de miniștrii apărării în luna octombrie 2006, cu privire la **inițiativele pe termen mediu și lung ale Agenției** (strategii și politici care să vizeze dezvoltarea capabilităților PESA, cercetarea/tehnologiile din apărarea europeană, colaborările în domeniul armamentelor, industria de apărare europeană);

d. Participarea României în cadrul inițiativelor EDA

- Direcția Planificare Strategică/SMG a organizat în luna februarie 2007, **două convocări ale punctelor de contact pentru Agenția Europeană de Apărare (POC EDA)**, pentru capacități la nivel structuri SMG și CFA;

- În martie 2007, România a transmis Scrisoarea de Aderare la EDA;

- La nivelul SMG au fost nominalizate puncte de contact (POC) pentru **echipele integrate de dezvoltare ale EDA (IDT-Integrated Development Teams)** și sunt în curs de desemnare POC pentru grupurile de proiect (PT);

- În aprilie 2007, România a aderat la EDA.

Progresele înregistrate pe dimensiunea adaptării arhitecturii instituționale și conceptuale interne s-au derulat în paralel cu dezvoltarea concretă a capacității operaționale a UE, în diferite teatre de operații.

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

UE poate lansa o operațiune de management al crizelor, fie cu recurs la Capabilitățile și resursele NATO, fie autonom, astfel:

- în situația **declanșării unei operațiuni cu recurs la resursele și capacitățile NATO**, cadrul de cooperare este fundamentat de Acordurile „Berlin Plus”, iar încheierea formală a acordurilor a stabilit bazele cooperării între UE și NATO în domeniul managementului crizelor;
- în cazul unei **misiuni autonome de management al crizelor**, *Comitetul Politic și de Securitate (PSC) al UE este structura care gestionează situația de criză și examinează opțiunile care pot reprezenta răspunsul la situația de criză.*

3.3. Misiuni în derulare:

Misiuni în Europa

- EUPAT (FYROM) - misiune civilă de consiliere în domeniul poliției, lansată în ianuarie 2006;
- EUPM (BiH) – misiune de poliție pentru managementul crizelor civile, inițiată în 2003. În 2006, noua misiune a fost de a face reformă în cadrul poliției și de a lupta împotriva crimei organizate;
- EUFOR Althea – *cea mai importantă misiune condusă de UE în BiH;*
- EUBAM – *Moldova.*

Misiuni în Africa

- AMIS II - Darfur Sudan – misiune civil-militară de sprijin pentru Uniunea Africană (UA).
- EUPOL Kinshasa - DR Congo –misiune civilă de poliție. Durata: 2004 – 2006.
- EUSEC DR Congo - lansată în iunie 2005, misiune civilă, cu mandat extins până în iunie 2007.

Misiuni în Orientul Mijlociu/Asia

- EUPOL COPPS - misiune de sprijin a poliției palestiniene;
- EUBAM Rafah - asistență la frontiera între Fâșia Gaza și Egipt; lansată în noiembrie 2005 cu prelungire de mandat pentru încă șase luni, din noiembrie 2006;
- EUJUST LEX - Irak - lansată în februarie 2005, cu mandat extins până la 31 decembrie 2007;

- ACEH - Indonezia (AMM) - misiune de monitorizare; lansată în septembrie 2005, cu mandat până în decembrie 2006.

3.4. Participarea României la operații și misiuni conduse de UE

- **Misiunea de Poliție a UE (EUMP)** din Bosnia-Herțegovina, declanșată în anul 2003. În prezent, contribuim cu **șase ofițeri de poliție**;

- **Operațiunea ALTHEA din Bosnia-Herțegovina**, lansată în decembrie 2004. În perioada ianuarie-octombrie 2006 a continuat participarea cu un contingent de **82 de militari**.

- **În contextul pregătirii observatorilor militari pentru misiunea de sprijin a UE pentru Uniunea Africană – AMIS II în Darfur/Sudan, SMG a pus la dispoziție, în cursul anului 2006, un instructor pentru Școala de Menținere a Păcii din Koulikoro/Mali.**

Participarea la operațiile UE - componenta civilă

- Operațiunea „Proxima” (FYROM 2003-2005), cu trei ofițeri de poliție;

- Misiunea „EUPAT” (Bosnia-Herțegovina), cu nouă ofițeri de poliție;

- “EU COPPS” Rafah (Teritoriile Palestiniene) și “EU BAM Rafah” (Asistență și Monitorizare a punctului de frontieră Rafah dintre Fâșia Gaza și Egipt) cu patru ofițeri de poliție.

Viitoarea misiune UE în Afganistan se adaugă programelor de asistență derulate de UE în această țară pe proiecte de dezvoltare dar și în sprijinul Strategiei de combatere a traficului de droguri și de dezvoltare de culturi alternative de către fermierii afgani.

Mandatul misiunii va fi unul de monitorizare, îndrumare și consiliere la nivel central/strategic, dar și regional și provincial.

Statele membre au exprimat susținerea pentru această misiune și pentru asigurarea coerenței cu demersurile altor actori și ai comunității internaționale, în general (FR, EL, Lituania/LT, PT, Italia/IT, NT, Polonia/PL, Suedia/SE, Slovacia/SK,), în primul rând cu NATO, inclusiv cu PRT-urile (SE, SK, PT, PL, UK, GE), dar și pentru asigurarea

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

autonomiei decizionale a UE în derularea acestei misiuni (FR). Tipul de probleme cu care se confruntă Afganistanul solicită un angajament pe termen lung al UE în această țară.

În privința *operațiilor UE din Balcani*, în speță *EUFOR-ALTHEA din Bosnia-Herțegovina*, s-au înregistrat **progrese**, iar tranziția EUFOR-ALTHEA se derulează conform planificării. **EUFOR va atinge FOC (Capacitate Operațională Deplină) în iunie 2007.**

Dezvoltările politice din regiune nu au constituit amenințări ale mediului de securitate din BiH. Tranziția se desfășoară în condiții bune, contribuind la instaurarea normalității.

Misiunea PESA din Kosovo va fi, sub raport numeric și cel al mandatului, de departe **cea mai însemnată și mai complexă misiune civilă condusă de UE.**

Misiunea își va îndeplini mandatul prin monitorizare, îndrumare și consiliere, reținând, totodată, anumite puteri executive.

Referitor la Kosovo, s-a menționat *necesitatea unei rezoluții a ONU* care să permită preluarea de la UNMIK a misiunii și s-a relevat rolul decisiv al cooperării cu KFOR. Pentru îndeplinirea misiunii se impune utilizarea învățămintelor desprinse din desfășurarea EUPM, precum și cooperarea în teatru cu ALTHEA.

Se întrevăd posibilități de cooperare la nivel regional în combaterea unor provocări cu caracter transfrontalier, precum criminalitatea organizată, traficul ilicit de persoane și droguri.

4. Perspective pentru anul 2007 și perioada următoare

- Va continua participarea la procesul de elaborare a Catalogului de Progrese ale UE și la grupurile și subgrupurile de proiect din cadrul ECAP și respectiv EDA;

- **România sprijină continuarea prezenței militare și angajamentul politic substanțial al UE în BiH.** În acest sens, România va continua să aibă o prezență activă în operația militară EUFORALTHEA. În contextul reconfigurării forțelor în anul 2007, unul din elementele importante ale prezenței internaționale va continua să fie reprezentat de componentele de informații. România va contribui cu capacități naționale de informații (o Echipă de Observare și Legătură);

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

- Participarea cu echipe de răspuns la cele două exerciții ale BG condus de Grecia (în luna mai 2007), cu 42 de militari la același grup (semestrul II/2007) și continuarea negocierilor cu Italia și Turcia pentru definitivarea și semnarea Acordului Tehnic;
- Analiza posibilității participării cu un expert militar la EUSEC DR Congo, în anul 2008.
- Îndeplinirea sarcinilor rezultate din calendarul de operaționalizare a forțelor destinate UE;
- Organizarea de selecții de personal pentru asigurarea rotirii personalului încadrat la RMR la NATO și UE, a încadrării celor cinci funcții quota repartizate României și analiza ofertelor de personal primite de la UE pentru comandamentele operaționale și de forță gestionate de aceasta.

5. Concluzii

Obținerea calității de stat membru al Uniunii Europene, la 01.01.2007, confirmă faptul că România este conectată la valorile democrației europene, că a îndeplinit criteriile de aderare stabilite de Uniune și generează noi oportunități pentru participarea Armatei României la dezvoltarea capacităților militare europene.

Ca stat membru NATO și UE, România **continuă să fie un pilon al stabilității regionale și globale**, un participant activ cu forțe atât la misiunile/operațiile de menținere a păcii din Balcani, Asia Centrală, Orientul Mijlociu, cât și în cadrul inițiativelor regionale, inclusiv în zona Mării Negre.

Țara noastră va continua să-și aducă o contribuție importantă la **dezvoltarea capacităților de apărare ale UE** și, de asemenea, să participe la **misiunile UE de gestionare a crizelor**.

ASPECTE POLITICO- MILITARE ALE ADERĂRII ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

*Cam.fl.dr. Cornel MIHAI,
Locuitor al Șefului Departamentului
pentru Politica de Apărare și Planificare*

Doamnelor și domnilor,

Aș dori să încep prin a-mi exprima satisfacția și, în egală măsură, onoarea de a conferența astăzi în cadrul seminarului „Exigențe ale PESA asupra securității și apărării României”.

Cu încredința dumneavoastră, în minutele următoare, am să vă prezint câteva aspecte legate de participarea României în cadrul acestui amplu proces, atât din perspectiva implicării în dezvoltarea sa încă din perioada de pre-aderare, cât și din perspectiva contribuției în calitate de nou stat membru la consolidarea dimensiunii de securitate și apărare a Uniunii Europene.

Astfel, încă din momentul lansării procesului de negociere în vederea aderării la Uniunea Europeană, eforturile României au urmărit convergența liniilor directoare ale politicii sale externe cu prevederile Politicii Externe și de Securitate Comună a Uniunii Europene (PESC). În acest context, negocierile de aderare privind Capitolul 27 - Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) au fost deschise, împreună cu cele pentru alte patru capitole, în cadrul pachetului inițial de negociere (pe timpul Conferinței de Aderare România – Uniunea Europeană din 15 februarie 2000), fiind închise, cu succes, în prima etapă a procesului de negociere a *acquis*-ului comunitar.

Subsumat acestui demers, negocierile de aderare au fost susținute de implicarea activă a României în dezvoltarea Politicii Europene de Securitate și Apărare, încă din momentul inițierii acestui proces. Angajamentul nostru pe această dimensiune a determinat aprecierea

---

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

Uniunii Europene, consemnată, succesiv în cadrul Rapoartelor de evaluare periodică ale Comisiei Europene, precum și la nivelul celui mai înalt for decizional al Uniunii Europene, Consiliul European.

Fără îndoială, Politica Europeană de Securitate și Apărare a cunoscut în ultimii ani o evoluție rapidă, favorizată de emergența unui consens politic cu privire la necesitatea conturării unei dimensiunii proprii de securitate și apărare la nivelul Uniunii Europene. Lansată în urmă cu șapte ani, cu prilejul Consiliului European de la Helsinki (decembrie 1999), Politica Europeană de Securitate și Apărare a reușit să se impună într-un interval relativ limitat de timp ca una dintre dimensiunile importante ale Uniunii și, în egală măsură, ca fiind una dintre cele mai dinamice politici ale Uniunii Europene. Adoptarea Strategiei de Securitate a Uniunii Europene (decembrie 2003), lansarea unui număr impresionant de operații militare și civile sub egida sa (care acoperă, practic, o arie geografică extinsă la trei continente – Asia, Europa, Africa) sunt repere importante ale unui demers consolidat al Uniunii Europene în asumarea unui rol mult mai pronunțat în gestionarea actualului mediu de securitate.

De asemenea, pe acest palier se înscrie și crearea, în decembrie 2004, a Agenției Europene de Apărare, structură menită să contribuie la optimizarea și, în egală măsură, armonizarea politicilor statelor membre în domeniul industriei de apărare, dar și în planul dezvoltării capacităților de apărare. Activitatea Agenției Europene de Apărare a cunoscut, în scurta perioadă de la înființare și până în prezent, evoluții semnificative, atât în ceea ce privește identificarea modalităților de eficientizare a modului de raportare a statelor membre față de noile evoluții în planul tehnologiilor din domeniul apărării, dar și în furnizarea elementelor de orientare strategică pentru dezvoltarea rolului și profilului global al Uniunii Europene în domeniul gestionării mediului de securitate.

În acest cadru se înscrie adoptarea la nivelul statelor membre a Viziunii pe Termen Lung, document prin care Agenția Europeană de Apărare, în cooperare cu alte agenții și structuri ale Uniunii Europene, oferă paradigmele strategice prin intermediul cărora Uniunea Europeană va putea să-și dezvolte profilul strategic, am spune, în susținerea

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

obiectivelor Strategiei de Securitate a Uniunii Europene. Orientările strategice pe care acest document le oferă servesc drept linii directoare asupra modului în care procesul de operaționalizare a componentei de securitate și apărare a Uniunii Europene se va dezvolta.

Având în vedere aceste aspecte, este interesant faptul că România a aderat la o Uniune aflată ea însăși într-un amplu proces de adaptare la nivelul căruia dezvoltarea componentei de securitate și apărare este orientată în susținerea profilului strategic al Uniunii Europene, în conformitate cu obiectivele Strategiei de Securitate asumată de statele membre ale Uniunii Europene în decembrie 2003.

Din perspectivă cronologică, primul angajament concret al României în cadrul Politicii Europene de Securitate și Apărare datează din noiembrie 2000, prilej cu care a fost pusă la dispoziția Uniunii o ofertă de forțe și capacități militare. Ulterior, oferta românească a fost îmbunătățită, în sensul reconsiderării raportului dintre contribuțiile cu forțe și capacități puse la dispoziția Alianței Nord-Atlantice și Uniunii Europene de către România în sensul adoptării unei abordări convergente în ceea ce privește angajamentele militare. Oferta de forțe a României a fost inclusă în Suplimentul Catalogului de Forțe al UE, ulterior, fiind integrată în Catalogul de Forțe 2007, odată cu dobândirea statutului de membru cu drepturi depline.

În aceeași logică, menționăm faptul că România a contribuit și la dezvoltarea dimensiunii civile a Politicii Europene de Securitate și Apărare, prin punerea la dispoziția Uniunii Europene a unui număr important de experți în domeniul poliției, statului de drept, administrației și protecției civile, parte din ei fiind, în prezent, angajați în diferite operații derulate de Uniunea Europeană.

După cum am menționat, România a fost implicată în dezvoltarea dimensiunii de securitate și apărare a Uniunii Europene în toate momentele importante ale evoluției acestei componente. Din această perspectivă, un element important privind contribuția României la procesul de dezvoltare a capacităților de apărare ale Uniunii Europene este reprezentat, în prezent, de contribuția la operaționalizarea capacităților de reacție rapidă, în special a Grupurilor de Luptă ale Uniunii Europene. Până în prezent, eforturile statelor membre ale Uniunii Europene s-au

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

concretizat în crearea a unui număr de 14 astfel de structuri a căror capacitate operațională deplină a fost atinsă la 1 ianuarie 2007.

Angajamentul nostru pe această dimensiune vizează participarea la constituirea a două astfel de structuri, alături de alte state membre ale Uniunii Europene. Astfel, România, alături de Grecia, ca națiune-cadru, Bulgaria și Republica Cipru vor constitui un grup de luptă ce va fi pus la dispoziția Uniunii Europene pentru angajarea în potențiale operații de gestionare a crizelor pentru cea de-a doua jumătate a anului în curs. Cea de a doua structură de acest tip la care România va participa va fi constituită cu participarea Italiei, ca națiune-cadru, și a Turciei, urmând să fie pusă la dispoziția Uniunii Europene pentru a doua jumătate a anului 2010.

Angajamentul României în susținerea procesului de operaționalizare a componentei de securitate și apărare a Uniunii Europene a inclus, dincolo de implicarea în elaborarea cadrului conceptual de dezvoltare al acestui palier, susținută de elemente privind angajamente cu forțe și capacități în cadrul procesului de planificare al Uniunii Europene, și participarea efectivă în cadrul operațiilor de gestionare a crizelor derulate de această organizație. Astfel, din perspectivă operațională, se poate afirma că România a fost o prezență constantă în operațiunile de managementul crizelor derulate de Uniunea Europeană în special în Balcani, dar și în alte regiuni, atât pe componenta militară cât și civilă.

În acest sens menționăm, în primul rând, implicarea noastră succesivă în cadrul operațiilor derulate de Uniunea Europeană în regiunea Balcanilor de Vest culminând, în prezent, cu participarea în cadrul Misiunii EUFOR Althea. Aceasta se adaugă contribuțiilor misiunilor militare sau civile actuale sau anterioare din Bosnia și Herțegovina și din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. De asemenea, contribuția României la dezvoltarea componentei civile a Politicii Europene de Securitate și Apărare s-a concretizat în participarea la misiunile Uniunii Europene derulate pe această dimensiune precum cele derulate în Teritoriile Palestiniene și RD Congo.

În cadrul demersurilor Uniunii Europene privind consolidarea capacităților africane de gestionare a crizelor, România a pus la

---

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

dispoziție anul trecut un instructor pentru Școala de Menținere a Păcii din Koulikoro/Mali, în care au fost pregătiți observatori militari din statele africane pentru misiunea Uniunii Africane – AMIS II în Darfur/Sudan.

Începând cu 1 ianuarie 2007, calitatea României de stat membru al UE oferă, în egală măsură, oportunități de valorificare a propriilor noastre interese, dar comportă și multiple provocări. Implicarea directă, ca stat membru cu drepturi depline în gestionarea procesului de adaptare a Uniunii Europene la noile riscuri și amenințări ce caracterizează actualul mediu de securitate reprezintă, fără îndoială, o oportunitate majoră de dezvoltare a rolului și profilului strategic pe care România poate și trebuie să-l aibă în dubla calitate de stat membru al Uniunii Europene, respectiv al Alianței Nord-Atlantice. Astfel, România va continua să fie o prezență activă în susținerea procesului de asumare de către Uniunea Europeană a unui profil consolidat în gestionarea actualului mediu de securitate, aducându-și contribuția pe cele trei paliere: instituțional, dezvoltarea capacităților și operațional.

În acest sens, este de remarcat activitatea înalților oficiali și experți de la nivelul Ministerului Apărării, din cadrul Reprezentanței Permanente a României pe lângă UE și din cadrul Reprezentanței Militare la NATO și UE care participă la activitățile structurilor politice și politico-militare ale Consiliului Uniunii Europene, la grupurile de lucru permanente sau cele ad-hoc.

Nu doresc să închei fără a sublinia faptul că toate aceste elemente se constituie într-un valoros *acquis* pe care România l-a acumulat în relația cu Uniunea Europeană, pe parcursul procesului de aderare, care permite dezvoltarea în continuare a profilului și a contribuției noastre în cadrul procesului de consolidare a dimensiunii de securitate și apărare a Uniunii Europene.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

DEZBATERI SECȚIUNEA I

C-dor dr. Florian RÂPAN: Ideea de bază ce a reieșit din prezentările acestei prime secțiuni este că, în momentul de față, ne aflăm în fața unui amplu proces de reconfigurare a rolului pe care îl are Uniunea Europeană în gestionarea securității globale. Uniunea își caută propria identitate și emancipare pe acest vector, al dimensiunii de securitate și apărare.

Col.dr. Mircea COSMA: Aș dori să-i adresez o întrebare domnului colonel Condurovici. Încep prin a spune că înființarea Forței de Reacție Rapidă, însumând 60.000 de militari, care, la rândul ei, are nevoie de o susținere de încă 200, într-o primă variantă, necesită cheltuieli corespunzătoare de circa 42 de miliarde dolari, numai pentru dotare. Dacă avem în vedere și rezolvarea problemelor de comunicații, apelând la sateliți, se mai adaugă până la 25 de miliarde dolari. În ceea ce privește opinia publică europeană, aceasta este dispusă, într-un procent de 40%, să accepte acest nivel al cheltuielilor, spre deosebire de populația americană, unde 42% este de acord să se mărească cheltuielile militare. Aș dori să ne spuneți cum vede Agenția rezolvată problema dotării cu tehnică și armament modern și a unei pregătiri corespunzătoare. Plecând de la această perspectivă, cum vedeți dvs. că se pot rezolva problemele ridicate în îndeplinirea misiunilor României și, respectiv, Armatei Române.

Col.ing.dr. Marcel Teodor CONDUROVICI: Nu îmi propun să vă răspund complet la întrebare, pentru că sunt unele elemente ce țin de politica de apărare. În ceea ce privește activitatea de înzestrare, avem în intenție dezvoltarea de capacități, plecând de la Forțele de Reacție Rapidă, care necesită o anumită dotare, și de la Cerințele de Bază. În acest sens, sunt unele demersuri în curs de realizare în privința înzestrării cu echipamente, pornind de la echipamentele individuale, până la nivelul unităților care sunt implicate în activitatea

comună. Mai mult, noi suntem parte la cele patru programe pe care le-am menționat, la nivelul Agenției Europene, referitoare la soldatul viitorului, viitorul transportor blindat, sistemele de comunicații și protecția chimică, bacteriologică, radiologică și nucleară. În acest sens, avem o serie de programe în ceea ce privește protecția individuală, la nivelul soldatului, la nivelul dotării acestuia cu echipamente de vedere și la nivelul dezvoltării sistemului-soldat, care înseamnă și echipamente de comunicații, echipamente de supraveghere a stării psihice și fizice individuale, dar și în privința legăturii sale cu eșalonul superior, plecând de la nivelul soldat până la nivelul grupă, pluton, companie ș.a.m.d., prin realizarea unor echipamente interoperabile, de nivelul celor din statele membre NATO și UE.

În privința opiniei publice, aceasta reacționează în funcție de factorii care o influențează la data respectivă. Avem un exemplu cât se poate de clar în modul în care s-a pus problema luptei antiteroriste, problema protecției și a identificării amenințărilor din acest domeniu. De aceea, există unele activități de înzestrare atât la nivelul luptei împotriva terorismului, cât și la cel al protecției.

Dr. Gheorghe VĂDUVA: Politica Europeană de Securitate și Apărare ridică destule probleme Uniunii Europene. S-ar putea foarte bine și fără ea, dacă Uniunea Europeană nu poate rezolva aceste probleme, sau nu are pentru ele soluții previzibile. Pentru că Uniunea Europeană se construiește pe principiul pașilor mărunți, adică ce se face trebuie făcut temeinic, să dureze. Totuși, este foarte greu să se facă așa ceva, întrucât continentul european nu s-a construit pe *tabula rasa*. Continentul european are o istorie îndelungată, aici este un nucleu al civilizației universale. Ca atare, orice încercare de forțare a notei primește un recul, unul dureros. Amintiți-vă ce s-a întâmplat cu Tratatul Constituției Europene sau cu Armata Europeană prin anii '50. Încă de atunci, continentul european sau, mai precis, Uniunea Europei Occidentale și-a propus să aibă o armată. Proiectul a fost respins. Și atunci, în toată acea situație, foarte complexă, cu o mulțime de țări care alcătuiesc Europa și în care fiecare este o entitate, are o istorie, are un sistem de valori, care se armonizează cu celelalte valori, a fost aproape imposibil să se realizeze o entitate de entități. Este foarte dificil acest

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

lucru și e vorba de o filosofie foarte complicată și, în același timp, foarte complexă, și orice grabă poate duce nu neapărat la un eșec, ci la amânarea rezolvării problemei respective pe mai departe. De ce are nevoie Uniunea Europeană de o Politică Europeană de Securitate și Apărare? Să se apere împotriva cui? A Rusiei? Rusia este una dintre cele mai importante țări ale continentului european. Împotriva Turciei? Turcia este candidată la Uniunea Europeană, Rusia și Turcia sunt țări euro-asiatice. Uniunea Europeană dezvoltă parteneriate cu ele, și dacă vorbim de o entitate a acestei lumi, dacă vorbim de o securitate în această platformă uriașă care se cheamă Eurasia, apoi ea nu se poate realiza decât într-o dimensiune euro-asiatică. Linia care separa Estul de Vest, creștinismul de musulmanism s-a estompat, nu mai există. Și chiar dacă mai există, ea se transformă într-o suprafață de contact, în care se construiește ceva. Dacă acest ceva reușește, lumea are un viitor. Dacă nu reușește, nu are, pentru că nu se poate viețui și conviețui în această lume decât gestionând faliile strategice. Rusia și Turcia vor fi, probabil, unele dintre cele mai importante țări ale Europei în viitor, pentru că Rusia are resurse, plus peste o mie de ani de experiență, este una dintre marile puteri europene care joacă un rol extraordinar nu numai în Europa, ci și în lume. Turcia este, de asemenea, o țară pe falia dintre societatea laică, de tip occidental, și societățile profund religioase, cum sunt cele musulmane. Pe această falie strategică, Turcia încearcă să construiască un model. Dacă va reuși sau nu, vom vedea.

Atunci, în această situație, împotriva cui se apără Uniunea Europeană? Împotriva terorismului? Păi, împotriva terorismului nu ai nevoie de armată, armata nu e făcută să lupte cu teroriștii. Toate aceste întrebări, și foarte multe altele, arată că problema acestei construcții pe care o prefigurează Uniunea Europeană, Politica Europeană de Securitate și Apărare, este complicată și este greu de realizat. Toate aceste țări europene construiesc un sistem de securitate bazat pe cooperare, bazat pe încredere ș.a.m.d. Dar lumea este conflictuală, și nu știm de unde și când poate să apară o posibilă nenorocire care să însemne un nou Sarajevo. De aceea, gestionarea conflictualității lumii este cea mai mare provocare a secolului XXI. Cum se face această gestionare, prin ce mijloace? Soluția este o politică, dar ea presupune o

strategie pentru îndeplinirea ei. Iar această strategie este în construcție. Politica Europeană de Securitate și Apărare este urmată de Strategia Solana, care dă niște soluții strategice pentru acest lucru. De ce nu dă mai multe soluții? Pentru că, la ora actuală, nu se pot da prea multe. S-au făcut structurile militare: Comitetul Militar, Statul Major European, Forța de Reacție Rapidă, care are 60.000 de oameni și funcționează, Grupurile Tactice sau Grupurile de Luptă. Toate acestea sunt soluții ce vor trebui să fie probate și vor trebui să fie verificate în zonele de operații și în spațiul de confruntare, pentru gestionarea unei situații și prin mijloace militare, care trebuie să pună în operă mijloacele politice, cum este și firesc.

În acest cadru, două lucruri sunt extrem de interesante. Primul element se referă la o politică și o atitudine coerentă, pentru înțelegerea filosofiei acestei situații complicate, iar al doilea la dobândirea unei experiențe necesare pentru a participa la acest proces, deoarece toată lumea este datoare să participe, nimeni nu mai poate fi doar spectator. Și, pentru că nimeni nu mai poate fi doar spectator, experiența noastră din Afganistan, Kosovo, Irak, Angola, Somalia este deosebită. De regulă, o armată se pregătește, filosofia de construire și de constituire a unei armate pentru viitor, politica și strategia, strategia forțelor, a mijloacelor și a acțiunilor se modelează pe experiența ultimului mare război la care a participat. Ori, al Doilea Război Mondial s-a cam dus, nu mai e aproape nimic din ce a fost el, nimic nu mai este valabil. Și atunci îți trebuie o nouă experiență. O nouă experiență în gestionarea crizelor și a conflictelor armate. Iar această experiență trebuie realizată. Efortul care se investește în dobândirea acestei experiențe va fi benefic în viitor. Numai în acest fel se va cultiva acea stare de activare a potențialului militar și economic, de care are nevoie orice țară și de care are nevoie și Uniunea Europeană, în ansamblul ei. Eu cred că PESA abia de acum începe să se pună în operă: după ce s-au realizat primele structuri, după ce au fost făcute primele experimente, încet-încet se realizează. Agenția de Armamente funcționează, forțele încep să fie dotate cu ce trebuie. Problema e că în acest proces trebuie să fie implicate toate celelalte state, conceptul trebuie să fie extins, pentru că trăim într-o lume a parteneriatelor și a interdependențelor, nu a

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

opoziției și a conflictualității, deși conflictualitatea există. Acesta este marele paradox al vremurilor pe care le trăim. Noi, românii, trăim, de asemenea, o experiență deosebită. Uneori, structurarea forțelor, adică strategia forțelor și a acțiunilor, a luat-o înaintea strategiei mijloacelor. Cu toate acestea, ea trebuie să fie coerentă, sau, în orice caz, trebuie început de la strategia acțiunilor și ajuns la strategia forțelor și a mijloacelor. Datorită bugetului, așa cum a fost el, datorită situației dificile prin care am trecut și mai trecem încă, nu s-au putut face aceste lucruri concomitent. Există, însă, o anumită coerență în toată această problematică. Eu cred că, dacă economia țării se pune, cât de cât, la punct, dacă reușim să armonizăm bine aceste trei componente - strategia forțelor, strategia mijloacelor și strategia acțiunilor - având în vedere noile provocări și noile coordonate ale mediului de securitate și ale responsabilităților pe care le au țările și armatele, atunci cred că putem fi optimiști. Dar nu prea devreme, pentru că nu putem spune că am rezolvat toate problemele. Însă, oricum, experiența din teatre, ceea ce facem aici, cercetarea științifică ce se desfășoară în domeniul armamentelor, în domeniul conceptelor, și care încep să meargă mână în mână, programele care sunt în derulare, toate acestea sunt un cec, nu în alb, ci unul cu acoperire. Cred că viitorul va fi ceva mai bun din acest punct de vedere, cel al securității europene.

Dr. Grigore ALEXANDRESCU: În opinia mea, nu cred că trebuie să căutăm argumente pentru a justifica importanța Politicii Europene de Securitate și Apărare. Ea există și trebuie dezvoltată și implementată. Uniunea Europeană nu își propune să lupte împotriva niciunei entități statale, ci împotriva celor care vor să distrugă aceste entități statale, să gestioneze crizele și conflictele din zona sa de responsabilitate. Există o experiență bogată, deși este foarte scurtă ca timp, a Uniunii Europene, în acest sens. Bosnia-Herțegovina, Kosovo, Macedonia sunt doar câteva din zonele în care s-a implicat Uniunea Europeană, reușind să-și concretizeze elementele necesare unei strategii specifice europene, cu care să combată riscurile și amenințările acestui început de mileniu, în zona sa de responsabilitate. Desigur, nerealizările care au fost până acum la nivelul Uniunii Europene, privind tratatele, forța militară a Uniunii Europene, care s-a autodesființat, toate acestea

sunt lucruri care nu fac decât să pună bazele necesare pentru a întări și pentru a elabora o Politică Europeană de Securitate și Apărare care să corespundă intereselor actuale ale Uniunii Europene. Sunt multe nerealizări, sunt multe probleme pe care acest complex de entități creat de Uniunea Europeană trebuie să le ia în calcul și să creeze o strategie comună tuturor. Am rugămintea, dacă este posibil, să se facă o prezentare, în paralel, a angajamentelor militare luate de România pentru Uniunea Europeană și pentru NATO. Care sunt asemănările și care sunt deosebirile? Cred că ar fi bine să le cunoaștem.

Cam.fl.dr. Cornel MIHAI: Aș dori, mai întâi, să fac câteva precizări vizavi de întrebarea în raport cu Agenția Europeană pentru Apărare, mai precis cum va rezolva aceasta problemele Armatei României. Trebuie să plecăm de la premisa că a fost greu să intrăm în UE și NATO, dar, odată intrați, este extrem de important și de responsabil să ne îndeplinim angajamentele. Agenția Europeană pentru Apărare este un organism ce armonizează politicile statelor și nu se substituie acestora în a-și rezolva problemele. Deci, problemele ni le rezolvăm noi, într-o armonie și în concordanță cu ceilalți. Intrând în Uniunea Europeană, nu așteptăm ca cineva să ne soluționeze problemele, în materie de politici, în materie de capacități.

În ceea ce privește forțele, diferențierea abordării noastre în raport cu NATO și Uniunea Europeană, nu cred că există o mare diferențiere, întrucât România și-a suplimentat capacitățile pentru Uniunea Europeană, le-a armonizat în raport cu cele oferite pentru NATO. Deci, s-a creat un „bazin“ de forțe. Astfel, forțele pe care le operaționalizăm și le punem la dispoziția Alianței sunt, practic, cu mici diferențe, aceleași cu cele pe care le punem la dispoziția Uniunii Europene, după principiul „primul venit, primul servit“. Sigur, statele mari, care au alte efective și alte posibilități, pot să facă o diferențiere între forțele care sunt puse la dispoziția Alianței sau la dispoziția Uniunii Europene.

Aș evidenția, dacă vreți, o particularitate, ce se referă la maniera de angajare. Tot ce am pus la dispoziție și am declarat a fi disponibil pentru Alianța Nord-Atlantică sunt angajamente ferme, în timp ce oferta noastră pentru Uniunea Europeană este o ofertă largă, generoasă. Însă,

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

decizia pentru angajarea forțelor pe care le-am declarat disponibile va fi luată de către conducerea politică a României, la momentul respectiv. Poate că aici am avea o oarecare diferențiere, în maniera de folosire a forțelor pentru o organizație sau alta.

Aș subscrie și eu ideii subliniate de domnul Alexandrescu, potrivit căreia forța militară a Uniunii Europene nu este îndreptată împotriva nimănui. Uniunea Europeană este unul dintre cei mai importanți actori politici și economici de pe mapamond. Drept urmare, Uniunea Europeană are nevoie de un instrument de proiecție a forței pentru a se putea angaja în situațiile care reclamă prezența ei ca actor foarte important pe plan internațional. Componenta militară, „brațul înarmat“, în maniera în care este el creionat și în care se va dezvolta în viitor, trebuie văzută numai în sensul unui instrument pe care Uniunea Europeană îl va folosi pentru a interveni, atunci când se va impune, în managementul situațiilor de criză, în diferite zone ale lumii. Deci, nu putem spune că este un instrument îndreptat împotriva cuiva. Acest lucru este exclus. Dezvoltarea ei, o știm foarte bine, s-a impus și ca urmare a faptului că în Alianța Nord-Atlantică avem parteneri din continentul nord-american, care, la un moment dat, ar putea să nu fie interesați să se angajeze în anumite zone. În consecință, Uniunea Europeană își dezvoltă toate instrumentele, pentru a fi în măsură să-și folosească forțele în sensul intervenției, în sensul managementului crizelor în areale în care Uniunea are un interes exclusiv.

Gl. (r.) ing. Nicolae SPIROIU: Aș vrea să vă rețin atenția asupra unor tendințe care au existat și atunci când au apărut primele opțiuni pentru integrarea României în Alianța Nord-Atlantică. Prin anii '91-92, când s-au făcut publice aceste opțiuni, exista un fel de teamă, că va trebui să schimbăm tot echipamentul militar din dotarea Armatei României. Am impresia că această tendință există și acum, când s-au creat instituțiile celui de-al doilea pilon al Uniunii Europene și care chiar au căpătat o dinamică mai accentuată decât pilonii I și III. Această parte, de care se ocupă și Agenția Europeană pentru Apărare și organizația neguvernamentală Eurodefense, și care au în vedere această politică comună în domeniul dezvoltării armamentelor, achizițiilor, regulilor, este rezultatul unei asemenea concepții, cum că trebuie schimbat tot

---

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

echipamentul militar. Cred că este o abordare greșită și poate fi o capcană pentru decidenții care hotărăsc asupra politicilor de înzestrare, de dotare a Armatei României, și nu numai. Nu este neapărată nevoie de înlocuirea întregului echipament. Politicile europene în domeniu nici nu cer acest lucru, chiar în condițiile în care România, de la 1 ianuarie, are deja obligații, inclusiv pe pilonul II, deci, pe PESC, și mai ales pe PESA. Aceste obligații nu țin neapărat de schimbarea totală a echipamentelor, ci de interoperabilitate, care se obține nu prin schimbarea echipamentului, ci prin schimbarea sistemului de educație, cunoștințe de limbă, metodologii și proceduri comune, echipamente de comunicații compatibile - mă refer aici la frecvențe, dacă e vorba de echipament radio, ceea ce înseamnă că nu trebuie neapărat schimbat tot acest echipament. Să nu uităm că sunt state membre NATO care au în dotare, și în momentul de față, echipamente concepute în urmă cu 50 de ani. Vă dau un singur exemplu: mașina de luptă a infanteriei, M110, fabricată de Statele Unite încă din 1959, ca primul transportor blindat cu blindaj de aluminiu, M111, i s-au schimbat motoarele, transmisii, turele, echipamente, în conformitate cu evoluția tehnologică a acestor mijloace, dar se păstrează în înzestrarea a zeci de armate din lume.

Am vrut să punctez acest aspect, pentru a arăta că nu trebuie să apară, teama de mari cheltuieli odată cu implicarea României și în pilonul II al Uniunii Europene, așa cum a existat teama de mari cheltuieli la intrarea în NATO. Totul ține de capacitatea României, a reprezentanților săi de a-și găsi în acest sistem o nișă în care să aducă propria contribuție. Iar o asemenea nișă trebuie să existe, pentru că au fost dezvoltate capacități ce pot fi valorificate, în continuare, în acest proces de integrare europeană pe pilonul II.

Col.ing.dr. Marcel Teodor CONDUROVICI: Așa cum am menționat în expunerea mea, este vorba de realizarea unei baze tehnologice și industriale comune, la care, așa cum menționa domnul Spiroiu, trebuie să găsim nișele în care să ne putem așeza și în care să putem răspunde cerințelor, în funcție de capacitățile existente sau de cele pe care le vom crea prin diverse investiții și prin participarea la alte programe de dezvoltare sau de realizare a unor produse necesare forțelor.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

În continuare, aș dori să completez răspunsul pe care l-am dat domnului Cosma, privind realizarea unor capacități comune de testare și de pregătire a personalului, tocmai pentru a reduce investițiile necesare pentru această infrastructură, și, în același timp, pentru a realiza o pregătire comună, care să aibă o bază unică și un sistem de management la nivelul Uniunii Europene.

În ceea ce privește problema apărării și securității, bineînțeles, acest segment nu este numai de apanajul Ministerului Apărării, deci, al forțelor sale, ci și al celorlalte structuri de apărare și securitate. Plecând de la aceasta, aș putea să fac unele mențiuni referitoare la studiul ce s-a efectuat la nivelul Institutului de Studii de Securitate al Uniunii Europene, privind Viziunea pe Termen Lung, ocazie cu care s-au analizat și problemele legate de potențialele amenințări în viitor. După cum, probabil, cunoașteți, este vorba inclusiv de diferențele de dezvoltare economică, problemele ce țin de diferențele culturale și modul de abordare a chestiunilor pendinte de apărare și securitate.

Dr. Nicolae DOLGHIN: Am să plec de la o afirmație făcută de șeful Statului Major, domnul amiral Gheorghe Marin, în materialul prezentat. Dânsul spunea că forțele puse la dispoziția PESA vor fi selecționate din rândul celor puse la dispoziția NATO. Același lucru l-a afirmat și domnul contraamiral Cornel Mihai aici, când a vorbit despre forțele ce vor fi puse la dispoziție. Domnul Condurovici a vorbit despre capabilități. Cred că de aici ar fi trebuit să se pornească, pentru a se evita eventualele confuzii.

Conceptul de capabilitate este o realitate nouă pentru practica militară românească, este o realitate ce vrea să exprime acele combinații care să facă o structură militară aptă să îndeplinească o anumită misiune. Deci, efective, doctrine și armamentul despre care ne vorbea domnul Condurovici.

Nu cred că se pot compara forțele puse la dispoziția PESA și NATO, pentru că între ele nu se poate face nicio comparație. PESA nu-și propune apărare colectivă, ci își propune gestionarea unor situații conflictuale, mai amplă sau mai redusă. Să nu uităm că PESA a fost concepută după experiența, să zicem, nenorocoasă a Uniunii Europene în gestionarea conflictului din Iugoslavia. La început a încercat să

gestioneze prin mijloace tradiționale europene - pașnice, discuții, negocieri. A fost nevoie de intervenția Statelor Unite ca să se poată rezolva problema, într-un fel sau altul, din spațiul ex-iugoslav. De aceea, PESA nu își propune apărarea colectivă și, probabil, de aceea va fi posibil oricând să se creeze capacități pentru PESA, întrucât fundamentul este cel destinat pentru NATO, care își propune apărarea colectivă, cea mai complexă și mai dificilă misiune în care poate fi angajată o armată.

Închei cu o întrebare pentru domnul contraamiral Mihai. Și Domnia Sa, și șeful Statului Major General au amintit de situația din Kosovo, de perspectiva Kosovo. Știm bine că situația este neclară și se pare că, indiferent care va fi decizia Consiliului de Securitate, în zonă se vor crea nemulțumiri. Deja liderii din Republica Srpska, din Bosnia-Herțegovina, spun că ei nu mai au ce căuta în Bosnia-Herțegovina; deja, într-un fel, se reactualizează vechiul scenariu al spațiului ex-iugoslav. În conceptul și practica managementului crizelor, toată lumea afirmă că acțiunile preventive, cele care să interzică izbucnirea violenței, trebuie să aibă un rol foarte important. În aceste condiții, ce știe domnul contraamiral despre discuțiile pe această temă? La nivelul Uniunii Europene se analizează posibilitatea evoluției conflictului din Kosovo, pe scenarii, pe variante și eventuale forme de intervenție, pentru că Uniunii Europene îi vor reveni responsabilități mari în această zonă? Se discută și despre opțiuni cu caracter preventiv?

Cam.fl.dr. Cornel MIHAI: Aș dori să fac o remarcă la ceea ce a spus domnul Dolghin. La o comparație între NATO și Uniunea Europeană, se va constata că termenul de contradicție, de competiție trebuie exclus de la bun început. Uniunea Europeană are o componentă mai largă decât NATO. La Uniunea Europeană, pentru intervenții în anumite zone, putem vorbi, dincolo de componenta militară, de contribuția poliției, a statului de drept, a administrației, a protecției civile. Deci, abordarea Uniunii Europene este mult mai largă.

Revenind la întrebarea domnului Dolghin, Kosovo este o problemă extrem de complexă. România are o poziție în acest sens. Pe de altă parte, declarațiile ministrului de externe converg către ideea că decizia care va fi adoptată, la nivel internațional, și problematica

---

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

acestei provincii se vor discuta și decide la nivelul Consiliului de Securitate, unde, în ceea ce privește Kosovo, sunt divergențe mari de poziție. Deci, problematica va fi una decisă la nivelul Consiliului de Securitate. În momentul în care decizia va fi unanimă, atunci se va trece la implementarea acesteia pe teren. Ce se discută, în momentul de față, la nivelul Uniunii Europene este pregătirea unei misiuni care va fi prezentă în Kosovo după implementarea deciziei ce va fi luată de Consiliul de Securitate. Deci, Uniunea Europeană nu analizează, în prezent, scenarii vizavi de diverse evoluții, ci propria contribuție. Acum, o echipă exploratorie are în curs de pregătire viitoarea misiune în Kosovo, iar această misiune va susține decizia pe care o va lua Consiliul de Securitate. Nimeni nu poate să spună care va fi această decizie sau cum va fi configurată aceasta.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

CONSIDERAȚII PRIVIND CONTRIBUȚIA ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE LA EDIFICAREA POLITICII EUROPENE DE SECURITATE ȘI APĂRARE

*Gl.(r.) ing. Niculae SPIROIU,
Fundația EURISC*

În abordarea problematicii rolului organizațiilor neguvernamentale în edificarea și consolidarea instituțiilor care concretizează Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), fundamentată prin Tratatul de la Maastricht ca al doilea pilon al Uniunii Europene, cu considerarea și a ceea ce constituie „brațul înarmat” al acesteia – Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESA), definită prin Tratatul de la Amsterdam și Nisa -, se impune o apreciere asupra rostului mai general al societății civile în lumea contemporană, manifestat prin structurile sale neguvernamentale.

În această privință, merită să reamintim, în context, analiza adusă în atenția lumii de Alvin Toffler, în urmă cu aproape trei decenii, în lucrarea sa **Al treilea val**, care concluziona că, de pe la mijlocul secolului trecut, sistemele de guvernare democratică tradițională, întemeiate pe principiile elaborate în secolul 18 de generația lui Montesquieu și de „părinții fondatori” ai celei mai înaintate administrații democratice, cea americană, au început să se confrunte cu insurmontabile dificultăți și eșecuri în gestionarea proceselor tot mai complexe din viața politică, economică și socială aflată în plină dezvoltare globală, necesitând serioase adaptări pentru a face față noilor provocări cu care se confruntau guvernele în procesul decizional.

Concluzia firească a fost aceea că povara decizională, care putea duce – și chiar dusesese – la adevărate blocaje în adoptarea rezoluțiilor executive, trebuia împărțită, redistribuită. Soluția oferită de autor: societatea civilă, cu structurile ei agregate în organizații

---

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

neguvernamentale, care să monitorizeze prestația guvernamentală pe diferitele ei dimensiuni, se impunea să se manifeste și să devină o forță capabilă să ofere soluții acolo unde administrațiile eșuau, acționând ca parteneri ale acestora.

Ideea a fost îmbrățișată de mai toate administrațiile naționale democratice, dar și de Organizația Națiunilor Unite, care, de mai bine de un deceniu, a creat în cadrul unuia din organismele sale principale – Comitetul Economic și Social (ECOSOC) - un departament de cooperare cu organizațiile neguvernamentale din întreaga lume, care acordă, pe baza unor criterii de capacitate și performanță bine definite, *Statut Consultativ Special* acelorora dintre ele care se încadrează în criteriile respective. La nivelul anului 2005, un număr de peste 350 organizații neguvernamentale din întreaga lume obținuseră acest statut, între care și două ONG-uri din România, angajate pe dimensiunea apărării drepturilor și libertăților omului. S-a constituit, astfel, un cadru instituționalizat de consultare a societății civile globale în legătură cu mai toate cele peste 150 probleme aflate pe ordinea de zi a sesiunilor ordinare ale Adunării Generale ONU, ajutând forumul mondial în adoptarea rezoluțiilor respective.

Fundația EURISC, un Institut European pentru Managementul Riscului, Securității și Comunicării, având un îndelungat stagiul de acțiune în promovarea valorilor ce țin de politica externă de pace, securitate, stabilitate și cooperare regională și subregională, este pe cale să obțină un asemenea Statut, ce este și în directă legătură cu tema de față, pe dimensiunea celui de al doilea pilon al Uniunii Europene, a cărei membră a devenit și România la începutul acestui an.

Un aspect demn de interes, în demersul de a răspunde problematicii potențiale contribuții a ONG-urilor la edificarea Politicii Europene de Securitate și Apărare îl constituie evaluarea măsurii în care societatea civilă din România a reușit să „producă” o masă critică de organizații neguvernamentale care să fie congruente ca profil cu valorile reclamate de cel de-al doilea pilon al Uniunii Europene – așa cum au fost ele definite în actul constitutiv al acesteia, Tratatul de la Maastricht și anume: **Politica externă comună** implicând cooperare, menținerea păcii, observatori electorali și trupe comune de intervenție, drepturi

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

ale omului, democrație, asistență acordată statelor terțe și **Politica de securitate comună** care include atât domeniul Politicii Europene de Securitate și Apărare- PEȘA - cu componentele sale militară și civilă, cât și problemele dezarmării, cu implicațiile economice ale acesteia, care se regăsesc în politica comună de cooperare în domeniul cercetării, armamentelor, cererii și ofertei în achizițiile pentru apărare, gestionată de Agenția Europeană de Apărare.

Răspunsul nu este mulțumitor, mai ales în condițiile în care, după aderarea la Uniunea Europeană, României îi revin obligații explicite de stat membru, în satisfacerea exigențelor puse de componenta de Securitate și Apărare a Politicii Externe și de Securitate Comună. Sunt relativ puține fundații, societăți sau asociații care au ca obiect de activitate preocupări în domeniul politicii externe, al securității și apărării, al promovării democrației, drepturilor și libertăților omului. Din păcate, acestea nu s-au bucurat, în măsura cuvenită, de o suficientă susținere prin crearea de către autoritățile publice competente a unui mediu de natură să le favorizeze existența.

Faptul că un număr mic dintre acestea se manifestă deosebit de activ, desfășurând activități multiple care le-a făcut cunoscute atât la nivel intern, cât și internațional, nu poate suplini lipsa de „forțe” în domeniu, reclamate de contextul actual.

Această situație se explică, pe de o parte, prin îndelungata absență – o jumătate de secol - a societății civile din viața publică românească, în condițiile celor trei dictaturi consecutive. Pe de altă parte, prin procesul anevoios de restaurare democratică și de transformare a mentalităților la nivelul societății post-revoluționare, în special a noilor autorități publice, care nu au sesizat tendințele existente în societățile cu evoluție democratică neîntreruptă, de asociere a ONG-urilor ca parteneri în identificarea de soluții la problematica complexă pusă de participarea României la crearea unui mediu european și euro-atlantic de securitate și stabilitate.

Experiența activităților desfășurate, în special, de fundația EURISC, de Consiliul Euro-Atlantic - Casa NATO-România, membru al Asociației Tratatului Atlantic, a Asociației EURODEFENSE-România, a dovedit că organizațiile societății civile:

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

- pot avea contribuții semnificative în cercetarea științifică de profil, cum sunt programele Europene din cadrul FP-7, în domeniul educației pentru cultura de securitate (EURISC, în cooperare cu Centrul de Informare pentru Cultura de Securitate al SRI), în elaborarea de studii privind securitatea internă, siguranța cetățenilor, editarea de publicații în parteneriat public-privat (de ex., Fundația EURISC, în cooperare cu Institutul European din România, a elaborat, în anul 2004, studiul **Politica Europeană de Securitate și Apărare – element de influențare a acțiunilor României în domeniul politicii de securitate și apărare**);

- pot organiza manifestări științifice – sesiuni de comunicări, mese rotunde, simpozioane, conferințe cu participare internațională;

- pot reprezenta România la nivelul ONG-urilor internaționale;

- pot monitoriza, de la nivelul societății civile, în cooperare cu societăți neguvernamentale de securitate, cum sunt SAFER WORLD-Londra, Centrul pentru Studii Europene de Securitate de la Groningen-Olanda etc., activități de prevenire a traficului ilicit de arme și substanțe periculoase, de combatere a terorismului și a crimei organizate;

- pot asista agențiile guvernamentale în dezvoltarea de studii și programe – cu susținere internațională - pentru protecția infrastructurii critice, preluând în acest fel activități și elaborări care intră în sarcina instituțiilor administrației de stat, inclusiv pe dimensiunea de mare actualitate a contribuției României la edificarea PESA, în interesul propriei securități, ca parte a securității comune europene și euro-atlantice.

Toate acestea sunt posibile, cu condiția ca potențialul reprezentat de organizațiile neguvernamentale să fie luat în considerare și valorificat printr-un parteneriat eficient - autorități publice - societate civilă care să se desfășoare într-un cadru demn de spațiul european de cultură de care aparținem dintotdeauna.

PROVOCĂRI ȘI TENDINȚE ÎN COOPERAREA TRANSATLANTICĂ

*Prof.univ.dr. Jaroslaw GRYZ,
Universitatea Națională de Apărare, Varșovia, Polonia*

Nu există contradicții în principiul de bază potrivit căruia Statele Unite și statele din Uniunea Europeană folosesc anumite norme în politica internațională. Acestea includ:

- dezvoltarea și întărirea democrației și a spiritului legii, ca și respectarea drepturilor omului și a libertăților de bază;
- protejarea valorilor comune, în concordanță cu Carta Națiunilor Unite;
- întărirea păcii și securității regionale și mondiale;
- promovarea dezvoltării economice și a cooperării internaționale.¹

În ceea ce privește acțiunile comune care duc la îndeplinirea principiului mai sus-menționat, nu s-a ajuns la un acord. Acest lucru provine din interese politice, economice diferite, chiar opuse, și uneori chiar și din cele securitare.

Provocările din dezvoltarea transatlantică în domeniul securității internaționale țin, în principal, de managementul crizelor și, pe acest fundal, de coordonarea cooperării dintre Uniunea Europeană și NATO.

Provocări pentru capacitățile de management al crizelor

Asumarea provocării de către NATO și UE, prin crearea în comun de capacități ce țin de managementul crizelor în locații îndepărtate de Europa, pune pe tapet nu doar metoda organizării cooperării, ci și, mai întâi de toate, chestiunile legate de modelarea securității internaționale, ce mijloace să se folosească și cui să i se pună la dispoziție. Aceste întrebări incomode, dar fundamentale, pentru relațiile transatlantice

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

sunt legate de situația în care alianța slăbește, datorită retragerii SUA și a creării „coaliției de voință” sub auspiciile sale. În plus, în ciuda absenței SUA din operațiunile aliate, SUA, susținute de Marea Britanie și de alte câteva state, exercită o influență profundă asupra procesului de luare a deciziilor în cadrul NATO. O situație similară se produce în cadrul Uniunii Europene, care, după fiascul provocat de aprobarea Tratatului Constituțional, a devenit mai slabă, ca organizație. În plus, nu s-a stabilit în ce măsură ar trebui conduse operațiunile internaționale de către UE – incluzând pe deplin, sau nu, nu doar angajarea, ci și stabilizarea și impunerea păcii sau nu. Datorită acestor motive, ambele organizații par să fie în prezent capabile doar să își asume operațiuni „cu intensitate scăzută”, precum cele de pace, menținere a păcii, pregătire și reconstrucție. Acest lucru determină întrebări legate atât de eficiența operațiilor, cât și de abilitatea reală de modelare a mediului internațional de securitate, nu doar pe continentul european, ci și dincolo de el, acolo unde apar amenințări reale de securitate la adresa statelor din comunitatea transatlantică.²

În zilele noastre, granița dintre ceea ce e important și esențial și ce e legat de securitatea comunității transatlantice se estompează treptat. În percepția societăților, în special cele europene, operațiunile de la granița Europei și Asiei, Orientul Îndepărtat, în ciuda justificării lor, ar putea părea de neînțeles și ar putea ridica îndoieli legate de consecințele lor. Pe acest fundal, procesele inițiate de Alianță: stabilizarea continentului european după încheierea Războiului Rece; lărgirea succesivă a organizației, prin includerea statelor democratice care se bazează pe spiritul legii; cooperarea cu celelalte state, care sunt în afara valului de integrare europeană, erau de înțeles, pentru că asigurau securitatea, bunăstarea și întărirea sentimentului de legături sociale în relațiile internaționale. Acum NATO și UE nu au o astfel de legitimare puternică a operațiunilor lor, precum transformarea continentului european după încheierea Războiului Rece. Din punct de vedere mental, comunitatea de valori, nevoi, interese și scopuri are nevoie de o revigorare și, posibil, de o redefinire.³ Nu există nicio îndoială că doar cooperarea mutuală americano-europeană poate:

- reconcilia interesele, adesea contradictorii, ale statelor democratice;

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

- preveni fenomenele și tendințele negative care apar în mediul internațional;
- influența cursul evenimentelor din relațiile transatlantice, nu doar pe continentul european, ci și în procesele care generează realitatea contemporană.

E crucial pentru statele care au nevoie de o structură comună să implementeze cooperarea, prin:

- reconstruirea arhitecturii transatlantice de securitate existente.

Printre altele, acest lucru ar însemna ca:

- Statele Unite să respecte dorința statelor membre ale Uniunii Europene de a conduce o anumită operațiune, iar UE să sprijine operațiunile cu participare NATO, în care SUA joacă un rol major;

- SUA să fie dispuse să își aloce forțele armate pentru operațiuni NATO și UE, dacă operațiunea respectivă este în conformitate cu interesele de securitate americane;

- Statele europene să participe activ la reconstrucția structurilor NATO, la funcționarea lor, pentru a face Alianța cât mai utilă. În schimb, SUA ar trebui să accepte rolul de suveran al UE, ca entitate politică și militară.⁴

- o înțelegere comună a actualului și viitorului mediu de securitate. În acest domeniu, ar trebui să se ofere răspunsuri permanente pentru următoarele întrebări:

- Este justificată cooperarea NATO cu UE?

- Suntem martorii unui impas în relațiile dintre NATO și UE?

- Se produce un dialog referitor la chestiuni strategice între NATO și UE?⁵

- definirea rolurilor pe care le vor juca NATO și UE în domeniul securității, în Europa și în lume.⁶

Chestiunile de mai sus subliniază complexitatea relațiilor politico-militare din domeniul securității dintre SUA–NATO–UE, ca și relațiile dintre NATO și UE. Acest lucru rezultă din implementarea Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA), care este îndreptată spre atingerea poziției de „jucător global”. Acest scop a fost definit în strategia din decembrie 2003, „O Europă mai sigură într-o lume mai bună”, și rezultă din convingerea că UE nu are o altă alternativă în secolul

21, dacă vrea să rămână o entitate eminentă în relațiile internaționale. Aparent, această presupunere nu apare în relațiile transatlantice ca un punct de referință absolut pentru stabilirea legăturilor politice și militare americano-europene pe baza principiilor parteneriatului. Până acum, ele au fost luate în calcul doar în contextul susținerii NATO de către UE și întreprinderii unor acțiuni independente doar dacă NATO nu vrea să și le asume. Astfel, în modul de gândire al relațiilor politice și militare a fost copiat modelul apărut în prima jumătate a anilor 1990, în relațiile dintre UE – UEO - NATO.⁷

Punerea în ordine a cooperării militaro-politice dintre SUA-UE-NATO va permite crearea unor mecanisme eficiente de influență asupra securității internaționale, nu doar în cadrul relațiilor transatlantice, ci și dincolo de ele, de exemplu, în cadrul furnizat de Națiunile Unite. În noua formulă de cooperare, NATO ar putea deveni, *de facto*, singurul instrument eficient al cooperării politico-militare dintre SUA și UE, la scară globală.⁸ Cu toate acestea, va fi nevoie de:

- lărgirea organizației cu un grup suplimentar de state, de data aceasta, din afara continentului european – probabil Coreea de Sud, Japonia, Australia, Noua Zeelandă;⁹
- retragerea din Tratatul de la Washington, în special din Articolul 5, în noua formulă, ce nu mai este transatlantică, ci globală;
- renunțarea la planificarea apărării, care este susținută, în principal, datorită cererii Poloniei.

Cu toate acestea, acest tip de activități nu e posibil fără acordul statelor membre NATO și, în special, al statelor baltice (Lituania, Letonia, Estonia) și al statelor nou-admise (Bulgaria și România), ca și al celor care au aderat în 1999 (Polonia, Cehia, Ungaria), care încearcă să obțină garanții dure pentru securitatea lor și nu văd nici un motiv în a produce schimbări.

Noul *modus vivendi* din cadrul NATO și al altor organizații ce acționează în mediul internațional de securitate nu e cert, ca să nu spunem că pentru multe state nici nu e dorit. Cu toate acestea, înseamnă că NATO, cunoscută în trecut drept o organizație care asigură securitatea și protecția continentului european, asistând, în esență, la transformarea sa după încheierea Războiului Rece, ca instrument al politicii statelor

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

din secolul 21, își pierde sensul. În viitorul apropiat, riscul ca statele europene să fie atacate prin utilizarea armelor convenționale într-un conflict armat, similar cu cele de pe vremea Războiului Rece, este o iluzie, iar un conflict nuclear este îndoielnic pentru membrele europene ale organizației. Pe acest fundal, majoritatea statelor europene membre NATO își fixează prioritățile în următoarele domenii:

- asigurarea securității interne (protecția împotriva terorismului, de exemplu, islamic sau etnic în unele țări europene occidentale);
- stabilizarea conflictelor ale căror implicații pentru țările europene sunt de nedorit, ținând cont de opinia publică, sau ar putea avea consecințe negative;
- controlul transportului (în cea mai mare parte, cel maritim), care asigură accesul în regiunile bogate în resurse energetice (petrol, gaze naturale);
- construirea unui mediu de securitate previzibil pe continentul european și în regiunile adiacente, prin utilizarea mijloacelor pașnice.

Nu toate acestea sunt priorități, nu sunt nici măcar cele mai importante din punctul de vedere al unor state-membre ale organizației; de aceea, există discrepanțe izbitoare între interesele ce determină starea alianței.¹⁰ Pe acest fundal, poate fi diferențiat un grup de interese securitare americane ce nu apar în cadrul NATO. Ele includ:

- criza legată de programul de înarmare nucleară din Peninsula Coreeană, care are potențialul de a amenința stabilitatea Asiei de Nord-Est, în care, datorită țărilor din acea regiune, precum Japonia, China, Federația Rusă, Statele Unite au interese vitale;
- conflictul iranian-american, în care Statele Unite admit amenințarea Iranului la adresa intereselor sale economice (petrol brut, extragerea sa și rezerve din regiunea Golfului Persic) și politice (conflictul palestinian-israelian, ostilitatea comunității musulmane față de SUA);
- războaiele din lumea islamică, din Afganistan, sub auspiciile NATO și ONU, și din Irak, cu participarea „coalitiei de voință”, care generează incertitudine nu doar vizavi de viitorul Golfului Persic și de regiunile din Asia Mică, dar, de asemenea, ridică întrebări legate de prezența americană în această parte de lume.

Acestea nu sunt nici toate interesele și nici cele mai reprezentative, dar, cu toate acestea, ele demonstrează că există diferențe în înțelegerea mediului internațional de securitate, a amenințărilor care apar și a clasificării lor, în funcție de acțiunile întreprinse.

Legat de acest lucru, ne confruntăm în prezent cu o situație în care activitățile NATO și UE sunt incoerente. Arată, printre altele, lipsa de acțiuni coordonate față de țările europene din Caucaz (Georgia, Armenia, Azerbaidjan), care aspiră la statutul de membru NATO și UE. Pe acest fundal, chestiunea complexă legată de securitatea din Caucaz, de fapt, lipsește din relațiile transatlantice, atât timp cât determină chestiuni precum:

- securitatea energiei unor state europene, care ar putea fi asigurată prin noile legături energetice din Asia Centrală, independente de rutele de transport ruse. Cu toate acestea, este strâns legată de locația geopolitică a unor state, precum Ucraina, Georgia, Armenia, Azerbaidjan, și rezolvarea conflictelor dintre Transnistria și Moldova, Georgia și Abhazia, Nagorno-Karabah;¹¹

- confruntarea politică cu Federația Rusă, în contextul posibilei aderări la NATO și UE a Ucrainei și a celor trei state din regiunea Caucaz;¹²

- activitățile politico-militare ale țărilor ce alcătuiesc comunitatea transatlantică pentru securitatea Asiei Centrale.¹³

Provocări în domeniul cooperării dintre Uniunea Europeană și NATO

Referindu-ne la studierea modalităților de armonizare a cooperării dintre Uniunea Europeană și NATO la începutul secolului 21, trebuie subliniat că progresul relațiilor dintre UE și NATO era determinat de aprobarea unui set de documente, esențial pentru cooperarea dintre organizații, numit Acordurile Berlin Plus¹⁴, datat 17 martie 2003. Acestea derivau din deciziile luate cu un an în urmă, în cadrul întâlnirii Consiliului Nord-Atlantic de la Praga, 21-22 noiembrie 2002, referitor la dezvoltarea capacităților operaționale ale Alianței (Forța de Răspuns NATO).¹⁵

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

De asemenea, în acest domeniu, Uniunea Europeană și-a asumat unele obligații în cadrul întâlnirii miniștrilor apărării, de la Bruxelles, din mai 2004, și a fost de acord cu crearea „grupurilor de luptă” ce vor fi tratate drept forțe complementare la Forța de Răspuns a NATO. Deciziile luate de UE și NATO au stabilit că, ipotetic, nu numai că aveau o platformă de activitate comună, ci, de asemenea, și forțe comune pentru o astfel de activitate.¹⁶

În legătură cu acest lucru, în prezent avem de-a face cu situația în care:

- Deciziile de lansare sau de încheiere a activităților în care sunt implicate state membre NATO și care, în majoritatea cazurilor, sunt și membre UE. Apare cerința participării UE la procesul de luare a deciziilor în NATO și, de asemenea, probabil, și la operațiuni militare. Aceasta reprezintă o provocare pentru SUA, întrucât introduce necesitatea unui consens, atât în organismele UE, cât și în cele ale NATO;¹⁷

- Acordurile derivate din pachetul Berlin Plus, în contextul eșecului UE și al NATO de a întreprinde, în cadru întrunit, activitățile politico-militare planificate în Darfur, nu sunt suficiente¹⁸, iar modalitatea aprobată de acțiune între cele două organizații pare să ducă la luarea de decizii doar în chestiuni „secundare”, cele principale fiind lăsate nerezolvate (scopuri, valori, metode, precum și unde și când);¹⁹

- Există o absență a acordurilor care, bazate pe strategia de operațiune americană și pe cea europeană, să identifice scopurile și metodele comune, ca și metodele de acțiune care să permită trasarea unui nou acord transatlantic în acest domeniu. Scopul său ar trebui să fie protejarea spațiului țărilor americane și europene, atât în interiorul granițelor sale, cât și în afara lor – în vremuri de conflict și crize.²⁰

Datorită acestui lucru, NATO și UE ar trebui să dezvolte mecanisme elementare de cooperare, care să permită întreprinderea de acțiuni în situații de criză care vor crea baza noii arhitecturi transatlantice de securitate. Să presupunem că, în situația în care apare un astfel de mecanism, cooperarea dintre UE și NATO ar fi posibilă și ar garanta aplicarea unui spectru larg de soluții politice, militare și economice. Exemplul soluțiilor inadecvate ar putea fi reprezentat de negocierile referitoare la preluarea, de către UE, a misiunii NATO din Bosnia, care,

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

În ciuda Acordurilor Berlin Plus, a durat multe luni și uneori s-a dovedit a fi foarte dificilă.²¹ În caz de necesitate a conducerii unei operațiuni cu un caracter diferit, cu utilizarea unor elemente diferite, ar putea să apară dificultăți care să multiplice fenomenul negativ al lipsei de cooperare dintre Uniunea Europeană și NATO.²² Elemente precum: planificarea joint (pornind de la scenarii, anterior identificate, de operațiuni ce presupun alegerea unor forțe diferite – de la cele militare la cele civile); generarea forțelor (eventual, prin utilizarea planificării), bazată pe mecanismul creării forțelor joint; activități de tip joint ale structurilor militare; abordare politică comună. Acestea sunt, în prezent, în etapa de dezvoltare a deciziei legate de viitoarea cooperare politico-militară dintre Uniunea Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.

Discrepanțele ce apar în prezent în relațiile transatlantice sunt, de fapt, consecințe ale neînțelegerii că mediul de securitate, nu neapărat pe continentul european, ci și în alte regiuni ale lumii s-a schimbat dinamic și brusc, iar metodele aplicate până acum pentru a stabiliza și a aduce pacea au devenit arhaice. În plus, lipsa unei viziuni a relațiilor transatlantice în mediul internațional de securitate duce, de asemenea, la neînțelegerile de astăzi dintre SUA și principalii lor aliați europeni de pe vremea Războiului Rece. Conceptul Strategic al NATO, din 1999, încă în vigoare, în ciuda deceniului trecut de atunci, nu a fost schimbat, probabil din teama confruntării cu problema reprezentată de transformarea radicală în relațiile transatlantice, ce include, printre altele, rolul NATO și poziția SUA față de securitatea Europei în secolul 21.

Diagnosticul referitor la securitatea relațiilor transatlantice arată că acestea ar putea reprezenta baza unor activități întrunite ale țărilor ce alcătuiesc comunitatea transatlantică doar atunci când există o corelație de interese între entitățile ce le generează, state și organizații. Acțiunile unilaterale întreprinse acum de SUA, de exemplu, în contextul scutului de apărare antirachetă, ar putea duce la ruperea legăturilor transatlantice, nu doar a celor economice sau sociale, ci și a celor politice și psihologice. Atunci, relațiile transatlantice, ce au un conținut vast și se referă la toate ariile activității umane, se vor reduce la un limbaj oficial de simboluri și gesturi, fără un sens mai profund.

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

În realitățile internaționale actuale și viitoare, nu e loc de discuții și argumente referitoare la esențele activităților americano-europene comune, pentru că duc la diminuarea importanței lor, la slăbirea poziției statelor și a organizării lor în relațiile internaționale (NATO, UE), lipsa de oportunități eficiente care să modeleze mediul internațional de securitate. Aceste discuții ar trebui să se refere la metode și previziuni sau la scopuri politice și militare atinse. Poate, o nouă formulă a relațiilor transatlantice, bazată pe un tratat internațional precum Tratatul de la Washington, semnat acum aproape 60 de ani, ar fi recomandabilă.

În zilele noastre, există nevoia creării unei viziuni pe termen lung, care să se refere la activități comune, incluzând aici și strategia operațiunilor, care, în esență, va fi reflecția gândirii referitoare la existența și dezvoltarea, nu doar pentru următorii cinci-zece ani, ci pentru un sfert sau pentru o jumătate de secol. Fără viziune, relațiile transatlantice, trecute și prezente, vor deveni un alt episod exprimat în analele prăfuite ale istoriei umanității. Astfel de temeri nu sunt nejustificate. Lipsa de acțiuni, chiar și a unora eronate, este, uneori, mai distructivă decât absența lor. În special datorită faptului că sunt valori comune ce au determinat, până acum, forma cooperării americano-europene și care are o șansă în viitor.

NOTE:

¹ *The European Union and the United States. Global partners, global responsibilities, European Commission's brochure*, http://ec.europa.eu/external_relations/library/publications/23_us_infopack_2006.pdf, accesat la 8 mai 2007.

² Potrivit autorilor raportului referitor la viziunea pe termen lung a nevoilor europene în domeniul capabilităților de apărare, provocările fundamentale din domeniul securității vor include creșterea problemelor de comunicare din multe domenii ale vieții sociale, care rezultă din aprofundarea procesului globalizării; schimbarea din actuala stare a puterii economice este, pe cale de consecință, și una socială; asimetria demografică dintre diferite regiuni ale lumii, progresul științific și tehnologic elimină actualele disproporții de cercetare din domenii precum tehnologia informațională, biotehnologia, nanotehnologia – științele cognitive; competiția pentru resursele de energie. Acest lucru va determina, printre altele, creșterea tensiunilor sociale, migrația populațiilor, războaie și conflicte. *An initial*

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

long-term Vision for European Defence Capability and Capacity Needs, LTV – 3 octombrie 2006 – SB MoDs Levi, pp. 6-7.

³ „Valori occidentale” – termenul care se referă, în mod obișnuit, la democrație, piață liberă, libertăți civile nu evocă astfel de emoții în ceea ce privește importanța lor pentru continentul european. Cu toate acestea, este o sursă esențială de controverse, ținând cont de comparația cu alte culturi și civilizații. De aceea, se pune întrebarea cum și dacă e corect să le promovăm în lumea modernă și în ce măsură ele fac parte din securitatea comunităților europene și americane. T. BLAIR, *A Battle for Global Values*, Foreign Affairs, January/February 2007, Vol. 86, no. 1, pp. 2-3 (abonament Internet).

⁴ F.G. BURWELL, D. C. GOMPERT, L. S. LEBL, J. M. LODAL, W. B. SLOCOMBLE, *Transatlantic Transformation: Building a NATO – EU Security Architecture*, p. 21.

⁵ Potrivit ambasadorului polonez la NATO, întrebările de mai sus implică o cooperare de fapt între NATO și UE, iar răspunsurile la ele permit definirea rolurilor care vor fi atribuite Alianței și Uniunii. J. GRYZ, *Sprawozdanie z 23 warsztatów nt. bezpieczeństwa światowego* (Raport asupra celui de-al 23-lea atelier de lucru pe tema securității mondiale), *Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej*, Warszawa 2006, no. 3 (64), p. 302.

⁶ Ibidem, I. DAALDER, J. GOLDGEIER, *Global NATO*, Foreign Affairs, September/October 2006, Vol. 85, no. 5, pp. 1-2, 5 (subscriere Internet), B. RATHBUN, *Continental Divide? The Transience of Transatlantic Troubles*, în N. JABKO, C. PARSONS (ed.), **With US or Against US? European Trends in American Perspective**, *The State of the European Union*, Vol. 7, Oxford University Press, 2005.

⁷ Una dintre condițiile pe care UE trebuie să le îndeplinească pentru a deveni un „jucător global” este de a căuta platforme de cooperare cu NATO. Atât UE, cât și NATO ar trebui să rămână complementare, deși nu există un răspuns final în această privință. Referitor la acest subiect, general-locotenent Jean-Paul Perruche, Director General al Statului Major al UE (EUMS), subliniază că atât UE, cât și NATO nu au suficientă „flexibilitate” pentru a efectua noi tipuri de misiuni ce rezultă din evoluția mediului internațional de securitate. Aceste sarcini se referă, în principal, la compilarea elementelor militar-civile ce vor apărea în misiuni desfășurate în zone îndepărtate de Europa. J. GRYZ, *op. cit.*, p. 303.

⁸ A se vedea discursul Gen. James L. Jones, prezentat în J. GRYZ, *Sprawozdanie z 23 warsztatów nt. bezpieczeństwa światowego* (Raport asupra celui de-al 23-lea atelier de lucru pe tema securității mondiale), *Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej*, Warszawa 2006, no. 3 (64), pp. 297-298.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Luând în calcul, de exemplu, chestiunea care leagă Lituania de Franța

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

sau Spania, în lupta împotriva terorismului islamic? Răspuns: puține lucruri sunt atât adevărate, cât și false, în contextul schimbărilor demografice din Uniunea Europeană și creșterea populației musulmane, implicând elementele sale radicale ce contestă ordinea europeană. Sunt multe probleme de acest fel. În situația dezintegrării politice a țărilor membre ale NATO și a lipsei de viziune coerentă pentru a rezolva problemele, ar părea să crească și să aprofundeze diferențele existente.

¹¹ Boris Tarasiuk, Ministrul de externe al Ucrainei, afirma că, în cazul Balcanilor, comunitatea internațională a întreprins măsuri active pentru stabilitate și securitate, în timp ce eforturile sale în zona Mării Negre nu sunt suficiente. Ar putea duce la două categorii de conflicte. În prima, referitoare la cele din Balcani, comunitatea internațională și organizațiile internaționale au depus eforturi pentru a rezolva problema. În consecință, zona a fost stabilizată. În cea de-a doua, referitoare la regiunea Mării Negre, conflictele par să fie neglijate, pentru că nu s-au întreprins acțiuni pentru rezolvarea lor (Transnistria și Moldova, Georgia și Abhazia, Nagorno-Karabah). Se remarcă includerea regiunii Balcanilor în procesul de integrare euro-atlantică, în timp ce pentru Marea Neagră nu există o astfel de perspectivă. În consecință, rutele naturale de transport pentru resursele energetice (petrol, gaze naturale) din regiunea Mării Negre nu sunt adecvat folosite și, astfel, apare un deficit de securitate.

¹² Merită citată aici Generalul Anatoly I. Mazurkevich, Șeful Departamentului Principal pentru Cooperare Militară, din Ministerul Apărării Federației Ruse, care a afirmat că nu există problema securității în regiunea Mării Negre. Provocările la adresa securității în aceste zone sunt doar o *idee fixă* a țărilor occidentale și a organizațiilor din care acestea fac parte. În ceea ce privește problemele, acestea nu sunt cauzate decât de neluarea în calcul a activităților unor state, precum Georgia, de exemplu. În plus, a scăpa de factorul de stabilizare, precum trupele ruse, înseamnă a complica în plus chestiunile locale de securitate, nu pe cele regionale. Fără angajarea lor, s-ar putea dezvolta un conflict între Armenia și Azerbaidjan față de Nagorno-Karabah. Din punctul de vedere al Federației Ruse, doar chestiunea portului Sevastopol, de fapt, viitorul său, are nevoie de rezolvare.

¹³ În contextul securității Asiei Centrale, trebuie citat Ambasadorul Munir Akram, Reprezentant Permanent al Pakistanului la Națiunile Unite, care, referindu-se la prezența NATO în această regiune, a afirmat că aceasta este una pozitivă. Cu toate acestea, este vizibilă absența ONU. Potrivit lui Akram, datorită cooperării dintre țările din regiune și organizații precum NATO și ONU, există posibilitatea de creare a unei securități prin cooperare în Asia Centrală, similară cu cea din Europa. NATO ar putea lansa aici inițiative, pentru a instituționaliza securitatea din Asia Centrală, și, în consecință, ar crea o regiune omogenă pentru cooperare, datorită cărora ar fi posibil să se excaveze resurse naturale (petrol, gaze

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

naturale) din Nord (Kazahstan, Uzbekistan, Turkmenistan) și să fie transportate în Sud (Marea Arabiei – Oceanul Indian). De asemenea, ambasadorul a definit trei condiții ale succesului: 1. Procesul reconstrucției Afganistanului și a regiunii Asiei Centrale. E nevoie de o abordare complexă, multifacetată, cu soluții individuale ce nu copiază vechile scheme. Cele trei instrumente de bază care contribuie la crearea acestui proces ar trebui să fie: apărare, intimidare și diplomatie. 2. Cooperarea și activitățile „actorilor” regionali, nu doar pentru problemele curente (operaționale), ci, în principal, pentru crearea unei complementarități economice între țările din acea regiune – legând Nordul și Sudul Asiei Centrale. 3. Cooperarea internațională presupune plecarea comunității internaționale din Afganistan, cel puțin pentru un deceniu, și, în acest fel, confirmând angajarea în „Planul Marshall” asiatic – atingerea „inimilor și minților afganilor”.

¹⁴ Acordurile Berlin Plus se bazează pe presupunerea că atât statele membre ale NATO, cât și cele ale UE profită de resursele limitate ale statelor membre. De aceea, pentru a evita dublarea valorilor, fără să fie necesară, a fost stabilit accesul UE la planificarea operațională a NATO. De asemenea, s-a căzut de acord ca Locțiitorul Comandamentului Suprem al Forțelor Aliate din Europa al NATO (DSACEUR) să fie comandantul operațional al misiunilor conduse de UE. Aceste acorduri, alături de cele stabilite anterior, la Berlin, în 1996, referitoare la schimbul de informații clasificate, permit UE să își asume responsabilitățile ce reveneau anterior NATO în Macedonia (FYROM). Pentru mai multe informații, a se vedea: F.G. BURWELL, *op. cit.*, pp. 13-14.

¹⁵ M. SZKODZIŃSKA, Z. PEKALA, **Od Pragi do Stambułu – implementacja założeń wojskowego wymiaru transformacji NATO** (From Prague to Istanbul – The Implementation of Assumptions of NATO Military Transformation Dimension), DPO MON, Warszawa, 2006, pp. 14-17; M. RUTTEN (comp.), *From Nice to Laeken, European defence: core documents*, Chaillot Papers no. 51, Paris, April 2002, J-Y. HAINE (comp.), *From Laeken to Copenhagen European defence: core documents*, Chaillot Papers no. 57, February 2003.

¹⁶ A. MISSIROLI (comp.), *From Copenhagen to Brussels – European defence: Core documents*, Volume IV, Chaillot Papers no. 67, December 2003, *EU security and defence – Core documents 2004*, Volume V, Chaillot Papers no. 75, February 2005.

¹⁷ F.G. BURWELL, *op.cit.*, p.15.

¹⁸ În conflictul declanșat în iulie 2003, în provincia sudaneză Darfur, între musulmanii sponsorizați de Sudan și comunitățile musulmane etnice locale, au decedat aproape 400000 persoane și în jur de 2500000 au fost forțate să își părăsească casele, conform *Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary General Pursuant to Security Council Resolution 1564 of 18 September 2004*, Geneva, January, 25, 2005.

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

¹⁹ F.G. BURWELL, *op.cit.*, pp. 15-16.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem.

²² Potrivit generalului James L. Jones, fostul Comandant suprem al forțelor aliate din Europa (SACEUR), cauza lipsei unei abordări adecvate legate de cooperarea dintre statele europene, SUA și Canada este necunoscută. De aceea, direcția transformării organizației nu este definită și, astfel, nici locul și rolul său în arhitectura mondială de securitate. Pentru mai multe informații, a se vedea J. GRYZ, *Sprawozdanie z 23 warsztatów nt. bezpieczeństwa światowego* (Raport asupra celui de-al 23-lea atelier de lucru pe tema securității mondiale), *Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej*, Warszawa 2006, no. 3 (64), pp. 297-298.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

DIMENSIUNEA UMANĂ A PESA ȘI SECURITATEA ROMÂNIEI

*CS III dr. Alexandra SARCINSCHI,
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate,
Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*

În prezent, dezbaterile referitoare la Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESA) sunt centrate atât asupra scopului, instituțiilor și capacităților acesteia, cât și asupra conceptelor-cheie specifice. În ceea ce privește scopul, există voci care afirmă necesitatea ca PESA să urmărească întărirea păcii și ordinii internaționale, în timp ce altele susțin că Politica trebuie să vizeze securitatea și apărarea comunității europene (*European Homeland*). Această dezbatere, mutată în plan conceptual, deschide o nouă arie de discuții privitoare la conceptele care trebuie să ghideze aplicarea PESA: apărare ofensivă sau securitate umană?

Conceptul de apărare ofensivă este de evidentă inspirație americană și subliniază ideea că transformările intervenite în mediul de securitate nu permit contracararea noilor amenințări asimetrice prin apărarea teritorială, accentuând dimensiunea ofensivă a noii gândiri militare ce consideră că este necesară acțiunea în afara granițelor proprii înainte ca atacul să se producă. Implementarea unui astfel de concept permite realizarea unei game largi de acțiuni, de la loviturile militare preemptive ce vizează distrugerea unei anumite amenințări, la intervențiile militare la scară mare destinate schimbării de regim. Totuși, întrucât o politică de securitate bazată pe un asemenea concept trebuie să fie acompaniată de capacități specifice de care Uniunea Europeană (UE) nu dispune în totalitate¹, putem afirma că oficialii săi ar trebui să își îndrepte atenția asupra celui alt concept aflat în discuție, anume securitatea umană.

Conceptul de securitate umană a fost dezvoltat inițial de către Organizația Națiunilor Unite (ONU), în *Raportul asupra dezvoltării*

umane din anul 1994, cu scopul de a extinde sensul militar tradițional al securității spre un nivel superior, multidimensional ce cuprinde securitatea economică, a hranei, a sănătății, a mediului, personală, a comunității și politică. Deși conceptul de securitate umană pare a fi în sine un proiect irealizabil, asemenea celui de securitate globală, introducerea sa în dezbaterile pe tema PESA, îi conferă acesteia o dimensiune umană ce reflectă noile tendințe în structurarea politicilor de securitate pe plan național și internațional. PESA abordează securitatea umană într-o orientare ce vizează strict politica de securitate, a cărei implementare include prevenirea crizelor și gestionarea conflictelor civile, medierea politică, stabilizarea socio-economică și reconstrucția statului. Spre deosebire de apărarea ofensivă, securitatea umană nu face apel la dreptul unilateral de intervenție, ci la responsabilitatea colectivă de a interveni și proteja. Astfel, fiecare stat are responsabilitatea de a salvagarda viețile cetățenilor săi, iar dacă nu poate, nu dorește sau amenințarea vine din interiorul său, această responsabilitate va fi transferată comunității internaționale, care va avea obligația să prevină amenințările la adresa securității umane, inclusiv prin reacție militară. Drept consecință, este nevoie și în această situație de capacități militare dezvoltate, chiar dacă structurile civile joacă un rol predominant². Folosirea puterii militare este văzută ca instrument legitim pentru realizarea securității umane numai în cazul în care prin desfășurarea sa este limitat numărul cazurilor de violare a drepturilor omului, de exemplu în circumstanțele unui genocid.

Având în vedere faptul că UE se definește, în termenii lui Joseph Nye, drept *soft power* și nu *hard power*, afirmăm că dezvoltarea conceptului de securitate umană în cadrul PESA constituie un punct forte în consolidarea rolului Uniunii ca mare putere pe scena internațională. Nu ne referim aici la rolul de actor global, sintagmă din ce în ce mai uzitată în studiile de specialitate, ci la cel de „putere civilă care promovează multilateralismul și mijloacele nonmilitare”, în formularea politologului Stefanie Flechtner³. Ca actor global, UE ar trebui să fie capabilă să acționeze oriunde în lume, în orice domeniu al vieții sociale și în orice moment pentru a rezolva problemele ce decurg din desfășurarea procesului de globalizare, or, nici măcar în forma sa instituționalizată,

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

Uniunea nu dispune de asemenea resurse. Astfel, sintagma propusă de Flechtner pare a exprima cu mai multă acuratețe starea actuală a UE.

De altfel, prioritățile președinției finlandeze a UE de anul trecut referitoare la PESA au accentuat trei direcții: îmbunătățirea capacităților militare, dezvoltarea coordonării civili-militari în gestionarea crizelor și, nu în ultimul rând, un mai mare accent pe drepturile omului și securitatea umană în toate fazele operațiilor PESA. Președinția germană, instalată la începutul acestui an, a preluat parte dintre prioritățile celei finlandeze, adăugând și extinderea cooperării cu SUA în sfera gestionării crizelor civile.

De asemenea, *Raportul Barcelona*⁴, publicat în anul 2004 la inițiativa lui Javier Solana, accentuează necesitatea regândirii fundamentale a abordării europene referitoare la securitate în sensul orientării spre securitatea umană, ca cea mai realistă politică de securitate pentru Europa. Semnatarii Raportului afirmă că misiunile din cadrul PESA ar trebui să se axeze pe protecția civililor pe baza aplicării legislației în vigoare și abia în ultimă instanță pe folosirea forței. Pentru a purta astfel de misiuni, UE are nevoie de o forță civil-militară integrată, formată din aproximativ 15.000 de persoane dintre care cel puțin o treime să fie civili cu aptitudini și pregătiri profesionale diverse. Aceasta, denumită *Forța de răspuns pe probleme de securitate umană (Human Security Response Force)* va fi formată din trei elemente suprapuse ce vor face apel la capacitățile deja existente în cadrul PESA: centrele de planificare civil-militare din Bruxelles, ce, în afara personalului permanent, vor putea apela la observatori și reprezentanți speciali care vor fi trimiși în diverse regiuni ca răspuns la semnalele de avertizare timpurie transmise de către alți observatori și reprezentanți speciali ai UE sau de către societatea civilă și liderii locali; 5.000 de civili și militari cu un nivel înalt de reacție, de desfășurare în cursul a câtorva zile a Forței de răspuns pe probleme de securitate umană; 10.000 de civili și militari, cu un nivel mai scăzut de reacție, dar care permanent vor fi instruiți și vor participa la exerciții specifice.

Semnatarii raportului au identificat și trei surse pentru această forță. Personalul militar ar putea fi selecționat atât din cei 60.000 aflați

---

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

sub incidența *Obiectivului Global (Headline Goal)* de la Helsinki (2001), cât și din forțele de jandarmerie, gardă civilă și carabinieri al căror statut nu este exclusiv civil-polițienesc, ci și militar. Componenta civilă ar putea include polițiști, juriști, observatori în sfera drepturilor omului, ofițeri vamali, personal medical și personal civil al forțelor polițienești enumerate mai sus. Cea de-a treia sursă ar putea fi compusă din voluntari, constituind nucleul profesional al forței format din două elemente: Corpurile civile de pace (profesioniști cu aptitudini potrivite domeniului) și Serviciul voluntar de ajutor umanitar (studenți voluntari ce vor fi folosiți în misiuni cu grad redus de risc).

Forța de răspuns pe probleme de securitate umană nu este singurul element al noii abordări de securitate a UE. În anul 2006, Comitetul Politic și de Securitate al UE a elaborat documentul *Accentuarea drepturilor omului în cadrul PESA (Mainstreaming of Human Rights into ESDP)*, prin care este stabilită o serie de pași destinați dezvoltării dimensiunii umane a politicii, inclusiv redactarea unui manual standard de teren și a unor ghiduri de instrucție pentru misiunile PESA.

De asemenea, se dorește implementarea în cadrul PESA a Rezoluției nr. 1325 a Consiliului de Securitate al ONU referitoare la femei, pace și securitate, din 31 octombrie 2000. Astfel, operația militară de gestionare a crizelor din R.D. Congo destinată sprijinului misiunii ONU (MONUC) pe timpul alegerilor, EUFOR, a fost prima misiune PESA care a inclus un consultant pe probleme de gen. Mai mult, Consiliul UE, la cea de-a 2.800 întâlnire pe problematica relațiilor internaționale (14 mai 2007, Bruxelles), a reluat tema drepturilor omului și a genului în ducerea tuturor operațiilor PESA.

Având în vedere faptul că Forța de răspuns pe probleme de securitate umană va fi multinațională și că atât sursele identificate pentru compunerea acesteia, cât și implementarea documentelor de mai sus fac apel la capacitățile civile și militare ale statelor membre, este evident că România poate juca un rol deosebit de important în cadrul acestei dimensiuni umane a PESA. Noua *Strategie de Securitate Națională a României* subliniază faptul că asigurarea securității naționale are și o componentă externă, ce este realizată prin participarea activă - politică,

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

diplomatică, economică, informativă, militară și de altă natură - la promovarea securității și prosperității în vecinătatea României și în alte zone de interes strategic⁵. Ca membru al celor mai importante organizații internaționale de securitate, România are drept prioritate principală participarea activă la construcția securității internaționale. Țara noastră este deja parte a operațiilor civile, militare și polițienești PESA, fiind inclusă în Catalogul de forțe al UE. România participă cu 58 militari la misiunea condusă de UE în Bosnia și Herțegovina (EUFOR - Althea)⁶ și a participat la câteva misiuni încheiate, precum: prima operație militară a UE (CONCORDIA continuată prin PROXIMA, în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei), misiunea de poliție din Bosnia și Herțegovina (EUPM), misiunea de asistență la punctul de trecere a frontierei Rafah (EUBAM Rafah), misiunea EUPOL Kinshasa în Republica Democrată Congo și Misiunea de Poliție din Afganistan⁷. De asemenea, un expert român este membru al echipei de planificare a viitoarei misiuni civile PESA în Kosovo, ce va fi desfășurată după finalizarea procesului de stabilire a statutului provinciei⁸. În viitor, România va participa alături de Grecia (națiune-cadru), Bulgaria și Cipru la dezvoltarea capacității de reacție rapidă a UE prin constituire unui Grup Tactic de Luptă ce va fi pus la dispoziția Uniunii în a doua jumătate a anului 2007⁹. De asemenea, pentru 2010, va fi constituit un nou astfel de grup, în care Italia este națiune-cadru, alături de care vor participa România și Turcia.

Așadar, introducerea conceptului de securitate umană, cu toate componentele sale, în cadrul PESA dă naștere la o nouă dimensiune a politicii, aceea umană, care poate echilibra decalajul de securitate existent între regiunile lumii. Trebuie subliniat faptul că viziunea propusă de UE este una moderată, cu valențe practice și nicidecum una similară cu proiectul irealizabil promovat la începutul anilor '90.

Abordările militare tradiționale pare a nu avea rezultatele așteptate în teatre precum Irak sau Afganistan, iar în regiuni vaste ale lumii, milioane de oameni trăiesc într-o stare acută de insecuritate. În această situație, avantajul pe care îl oferă dezvoltarea dimensiunii umane a PESA se referă la combinarea mai multor concepte și idei dezvoltate în cadrul politicii cu un set de principii general valabile pentru gestionarea

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

crizelor, prevenirea conflictelor și cooperarea civili-militari. Aceste principii sunt: respectarea drepturilor omului, legitimitatea autorității politice, multilateralism eficient și abordare de la bază spre vârf, în sensul stabilirii unei noi relații între UE și statele și cetățenii acestora care constituie ținta intervenției. Prin aplicare acestor principii, sunt șanse ca PESA să capete o coerență sporită, eficiență și vizibilitate, întrucât, în momentul actual, politica europeană de securitate înseamnă în principal capacități și instituții, și nu o cultură strategică comună. România, care a participat la acest proces încă de la lansarea sa (1999), se poate implica în continuare în dezvoltarea PESA atât prin participarea sa militară și civilă la Catalogul de forțe al UE, cât și prin sprijinirea înțelegerii acestei strategii politice vaste.

NOTE:

¹ Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate (EUISS), European Defense. A Proposal for a White Paper. Report of an Independent Task Force, Paris, 2004, p. 38.

² Stefanie Flechtner, European Security and Defense Policy: Between „Offensive Defense” and „Human Security”, International Policy Analysis Unit, Friedrich Ebert Stiftung, 2006, p. 7.

³ Stefanie Flechtner, Towards „Human Security”, interviu publicat în ediția on-line a „Madrid 11.net”, 11 aprilie 2007.

⁴ The Study Group on Europe’s Security Capabilities, A Human Security Doctrine for Europe, Presented to EU High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana, Barcelona, 15 September 2004.

⁵ Președintele României, Strategia de Securitate Națională a României. România Europeană, România Euro-Atlantică: pentru o viață mai bună într-o țară democratică, mai sigură și prosperă, Documentul a fost adoptat în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 17 aprilie 2006, prin Hotărârea nr. 62, p. 15.

⁶ Conform datelor oferite de web-site-ul Ministerului Apărării (<http://www.mapn.ro/indexro.php>). Actualizare la 17 mai 2007.

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

---

⁷ Conform datelor oferite de web-site-ul Ministerului Afacerilor Externe (<http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=4980&idlnk=1&cat=3>). Actualizare la 11 ianuarie 2007.

⁸ Idem.

⁹ Idem.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

DEZBATERI SECȚIUNEA A II-A

Dr. Constantin MOȘTOFLEI : Îi mulțumim domnului profesor Gryz pentru prezentarea ținută. Într-adevăr, problematica pe care ați abordat-o în cadrul seminarului nostru este o problematică de interes nu numai pentru factorii de decizie politico-militară, dar și pentru cei care acționăm în domeniul cercetării științifice. Suntem în curs de pregătire a unei întâlniri cu reprezentanți de la Institutul norvegian de Studii de Apărare din Oslo, iar una din problemele pe care ni le-am propus să le abordăm este și aceasta, referitoare la transformarea transatlantică. Chiar dacă Norvegia nu este membră a Uniunii Europene, ea simte nevoia să analizeze aceste transformări, pentru că și noi le simțim necesitatea. Acestea se vor realiza, și de aici rezultă și unul dintre obiectivele noastre, acela de a aborda în lucrările de cercetare aceste probleme, tocmai pentru a pune la dispoziția factorilor de decizie fundamentele teoretice necesare măsurilor ce se impun.

Tot ceea ce s-a spus aici poate fi coroborat și cu evoluțiile din mediul european. La nivelul Uniunii Europene, cred că trebuie să avem în vedere și ceea ce spunea Președintele Franței, dl Sarkozy, referitor la Constituția Europeană: să se treacă peste acel element de constituire a unui document fundamental la nivel european. Suntem convinși că vor fi transformări, atât la nivelul Uniunii Europene, la modul general, și în domeniul politicii de apărare și securitate, cât și la nivelul NATO, dar și în ceea ce privește relațiile dintre cele două organisme.

Mulțumesc, de asemenea, kolegei mele, domnișoara Alexandra Sarcinschi. Apreciez că a reușit să evidențieze și mai mult acea dorință a noastră, ca, plecând de la elementele concrete, elementele faptice menționate în primele trei conferințe, să lărgim linia orizontului, abordând problemele societății civile din România, problemele relațiilor transatlantice, cu actorii lor, iar prin conferința d-rei Sarcinschi să

mergem până la dimensiunea umană a tuturor subiecților securității și apărării.

Col. Mihai RADU: Vă mulțumim că ați invitat și categoriile de armă, statele majore, la acest seminar extrem de interesant și de important pentru noi. Cineva spunea aici că nu ne-am propus să stabilim importanța Politicii Europene de Securitate și Apărare, pentru că ea există și știm cu toții că este foarte importantă. Însă, discutăm astăzi despre această importanță, despre necesitatea ei și modul în care se va transforma această latură a Uniunii Europene, mai ales în domeniul militar. Consider că diferențele dintre NATO și Uniunea Europeană, din punct de vedere militar, ar trebui să ne preocupe mai mult pe noi, militarii. De ce? Pentru că și forțele puse atât la dispoziția NATO, cât și a Uniunii Europene, așa cum sunt stabilite acum, sunt comune. Există standarde, la nivelul Uniunii Europene, pentru forțele puse la dispoziție și incluse în Catalog? Nu. Există standarde pentru forțele puse la dispoziția NATO? Da. România oferă același pachet de forțe, atât pentru NATO, cât și pentru Uniunea Europeană. În condițiile în care punem la dispoziție aceeași unitate, forță și, mai departe, capabilitate, cu tot ce înseamnă ea, întrebarea este: Cum vom asigura această forță, după ce standarde? Bineînțeles, după standardele existente. Există interoperabilitate? Există. Și pare paradoxul să ne întrebăm acum, în momentul în care toate aceste forțe, în 2007, în 2008, sunt puse la dispoziția NATO, sunt evaluate, pentru a vedea nivelul lor de interoperabilitate și operabilitate, și ele trec, cu succes, acest eveniment. Atunci, dacă acestea sunt forțele noastre, obiectivele noastre, capabilitățile, în întregul lor, nu vor fi în măsură să participe și la aceste operații? Ba da. Deci, această diferență între NATO și Uniunea Europeană, din punct de vedere militar, ar trebui să fie evidențiată mai mult. În al doilea rând, să vedem evoluția Uniunii Europene în domeniul militar. Către ce se îndreaptă Uniunea Europeană, către ce se îndreaptă NATO? Așa cum am observat, și Uniunea Europeană are la bază aceleași obiective, așa cum a avut și NATO. NATO se transformă, se restructurează. Comanda-controlul de la NATO este mult mai flexibilă. NATO are Forță de Reacție Rapidă, NRF-ul, Uniunea Europeană are forță de reacție rapidă. NATO are NRDC-ul, acele corpuri de reacție

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

rapidă, în cele cinci state, Turcia, Grecia, Italia, Spania și Franța, UE are Grupuri de Luptă, două până acum, în care este inclusă și România. NATO are două entități, high-readiness forces și low-readiness forces, Uniunea Europeană are forțe pe același principiu, cu un grad mai ridicat sau cu un grad mai scăzut de disponibilitate. Consider că acest lucru și modul în care noi ne vom implica în participarea atât la NATO, cât și la UE cu aceleași forțe trebuie foarte bine analizate. Domnul general Spiroiu spunea că sunt forțe și mijloace din anii '50 care încă se află în dotare. Poate este posibil la anumite arme, la altele nu, pentru că nu mai putem acționa cu un avion din generația '50, nu mai putem acționa cu o navă din generația '60 sau mijloace de comunicații din acea generație. Într-adevăr, trebuie să facem aceste achiziții, la acest nivel, folosind standardele existente și stabilind foarte clar participarea la operațiile viitoare ale NATO sau Uniunii Europene. Chiar dacă avem forțe puse la dispoziția NATO, clare, precise, iar pentru UE putem să le alegem (și în cadrul NATO, în cadrul procesului de planificare - generare a forței, există această opțiune), politicul decide. O forță pusă la dispoziție va participa la acea operație sau nu.

Col. Constantin HRISTODORESCU: Doresc să adresez o întrebare domnului profesor Gryz și una domnișoarei Sarcinschi. Domnule profesor, aș dori să ne expuneți un punct de vedere personal referitor la recenta declarație a președintelui Putin, și am să încerc să citez: „Amplasarea bazelor în Polonia, Cehia și România ar putea reprezenta începutul unei noi curse a înarmărilor.“ Domnișoară Sarcinschi, ați menționat acea Forță de Reacție pentru Securitate Umană, de aproximativ 15000 de persoane. Cui va fi aceasta subordonată?

Dr. Jaroslaw GRYZ: Dacă am înțelege corect, colonelul Hristodorescu a pus o întrebare legată de bazele ce se vor înființa în Polonia și România, de scutul antirachetă. Întrebarea, însă, nu se referă la baze, ci la prezentul și viitoarea formă a securității în Europa. După cum bine știm, Statele Unite vor să construiască unele componente ale apărării lor pe teritoriile țărilor noastre. Acele componente ale apărării nu sunt îndreptate împotriva Rusiei. Dar, cu toate acestea, se pare că provoacă Rusia să anunțe, atât pentru comunitatea internațională, cât și pentru societatea rusă, că nu sunt de acord cu acest gen de investiții

și că le pot diminua. Referitor la comunitatea internațională, rușii spun: Dacă vreți, ne vom întoarce la atitudinea de pe timpul Războiului Rece. Întrebarea este de ce Rusia pune pe masă un astfel de argument. Cred că răspunsul are legătură cu politica rusă, ca întreg, vizavi de statele membre ale Uniunii Europene și ale NATO. După cum bine știm, Rusia se opune prezenței și existenței NATO. Încă din anii '90, nu s-a schimbat nimic în această arie: Rusia crede în continuare că NATO este o organizație care nu este necesară. Potrivit Rusiei, Uniunea Europeană este o organizație temporară ce va dispărea în 15-20 de ani. Acum, din această perspectivă, rușii s-ar putea folosi de argumentul construirii unor elemente ale scutului antirachetă ca de un truc, pentru a-i separa pe polonezi, români, cehi de comunitatea internațională și pentru a transmite informația potrivit căreia, în primul rând, o astfel de instalare este inutilă pentru aceste state, și în al doilea rând, ridică probleme de pe vremea Războiului Rece, iar, în al treilea rând, nu garantează pacea și stabilitatea pe termen lung. Acesta ar putea fi un răspuns la dezacordul lui Putin vizavi de scutul antirachetă.

Dr. Alexandra SARCINSCHI: Acea forță este un proiect elaborat de un Grup de Studiu, sub denumirea „O doctrină de securitate umană pentru Europa“. Deocamdată nu au fost stabilite clar liniile care vor ghida formarea acestei forțe. Probabil că va avea aceeași subordonare ca și în celelalte cazuri. Singurul aspect care conferă legitimitate unei asemenea propuneri este comanda socială în urma căreia a fost făcut studiul respectiv, adică la cererea lui Javier Solana.

Col. dr. Mircea COSMA: Uniunea Europeană și PESA sunt realități evidente ale zilei de astăzi. Pentru a le înțelege și pentru a putea să emitem anumite idei, anumite reflecții, cred că trebuie să ne oprim un moment la istoria acestora, să vedem cu ce se confruntă astăzi și, apoi, să vedem care ar fi posibilele opțiuni în legătură cu viitorul acestora. Dacă ne raportăm la istorie, aceasta ne arată o situație fericită, în sensul că Uniunea Europeană a știut să depășească obstacolele deosebite cu care s-a confruntat, începând cu lărgirea dimensiunilor sale - începutul a fost de natură economică, după care aceste dimensiuni au fost multiplicat, au intervenit dimensiunea politică, dimensiunea educațională, dimensiunea socială, dimensiunea instituțională, iar

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

acum ne aflăm în pragul acestei dimensiuni deosebite - dimensiunea securității, și, mai direct spus, dimensiunea apărării. Dacă UE a știut să depășească aceste obstacole, o primă concluzie ar fi aceasta: că obstacolele de astăzi și cele care vor mai apărea în viitor vor putea fi depășite. Însă, am să vă aduc un contraargument, apoi alte argumente care să susțină acest punct de vedere. În 2000, ca instituție comunitară, Uniunea Europeană nu a avut resurse financiare decât pentru a-și cumpăra un avion de vânătoare cu reacție. Atunci, haideți să vedem cu ce se confruntă. O problemă este cea a identificării modalităților pentru asigurarea unor resurse financiare, a căror importanță o cunoaștem atât de bine, dincolo de linia și conduita politică, în general. Cât va dura, să spunem, acest proces al planificării, al realizării unui optim, din perspectiva PESA? Nici eu, și cred că nimeni nu își poate permite să aprecieze, într-un timp măsurat fix, peste cinci ani, peste zece ani. Știm însă că este un proces.

Acum, argumentele pozitive. De unde apare puterea modelului UE și PESA? În primul rând, este un model nou. Dacă este un model nou, de unde are capacitatea și puterea de a-și vigora, să spunem, funcționalitatea și a-și îndeplini obiectivele. În primul rând, s-a spus și s-a insistat asupra faptului că PESA urmărește extinderea și consolidarea păcii, nu urmărește impunerea forței. În al doilea rând, vechiul principiu, statuat odată cu pacea vestfalică de la 1648, al echilibrului puterii în relațiile internaționale și, respectiv, al hegemoniei statelor, la nivel individual, este înlocuit cu un alt principiu, mult mai uman, și anume, apelul la construcția morală. Morala, de data aceasta, este cea care guvernează suveranitatea. Plecând de la aceste considerente, să vedem unde este armata și unde se situează militarii. Știm foarte bine că militarii, dintotdeauna, cel puțin până acum, au fost instruiți, au fost formați pentru a întâlni un inamic și a-i produce acestuia pierderi cât mai mari, pentru a-l învinge. Statutul noului militar, conform politicii PESA, se schimbă. El este cel care trebuie să intervină pentru a minimiza pierderile tuturor celor care sunt într-o situație conflictuală. O a doua realitate este dată de faptul că militarul, până acum, era văzut numai dintr-o perspectivă ce ținea de noblețea misiunii noastre la urma urmei, și anume, că, dacă este nevoie, să ne dăm viața. Sacrificiul

militarului era pentru apărarea țării, acum sacrificiul militarului este pentru apărarea civililor, iar misiunea de pace îi conferă acest statut, de pacificator, pus în slujba umanității. În acest context, cred că pentru noi se impun niște reflecții și, poate, un mod de conduită viitoare. Trebuie să regândim o anumită schimbare în mentalitatea noastră. Putem pune, oare, semnul egalității între militarul care participă la misiuni în cadrul PESA și misiuni în cadrul NATO, plecând de la obiectivele și misiunile acestora, cultura europeană și cultura euro-atlantică. De asemenea, avem în vedere disponibilitatea noastră de a forma oameni în măsură să comunice cu militarii participanți la aceste misiuni și accentul trebuie pus pe interculturalitate. V-aș ruga să vă gândiți și la un alt aspect. Nu știu de ce Televiziunea Română, mă refer, în special, la televiziunea de stat, nu se mai oprește asupra vizibilității problemelor cu care se confruntă, pe care le rezolvă armata română. Poate ar trebui să intervină cineva, pentru ca armata să aibă un spațiu în care să se regăsească preocupările din unele domenii deosebite. Totuși, să nu uităm că armata a fost pivotul principal care a „împins” România spre structurile NATO și UE. Ar fi un semn de respect pentru noi.

Dr. Constantin MOȘTOFLEI: Mulțumesc, domnule profesor. Referitor la ultima parte a intervenției dvs., cea referitoare la Televiziunea Română, chiar ieri, la nivelul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, am avut o întâlnire cu un colectiv de realizatori ai unui film de prezentare a Universității noastre. Acolo se pune problema intervențiilor pe postul național. Probabil se încearcă și alte forme, nu numai o emisiune specială, destinată armatei. În cadrul unui telematinal, pe durata a 15 minute, vor apărea reprezentanți ai Universității. Intervenția dumneavoastră va apărea și în volum, și sperăm că mesajul va ajunge acolo unde trebuie. După părerea mea, nu suntem chiar blocați din punct de vedere al promovării imaginii noastre, a armatei.

Dr. Gheorghe VĂDUVA: Este vorba de o altă strategie de imagine, luată după francezi și după alții, dar și după nevoile noastre, o strategie care s-a considerat că este mai bună. Părerea mea e că nu e mai bună, dar ei spun că timpul de antenă e mult mai mare decât înainte, cu emisiunea aceea de o oră. Însă, eu cred că este absolut

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

necesară o emisiune la ora la care trebuie. În legătură cu securitatea europeană, aceasta se concentrează asupra securității umane. De aici pleacă celelalte dimensiuni, dimensiunea securității interne, care este, în speță, o securitate umană, dar și cu elementele care rezultă de aici, securitatea infrastructurilor critice, mai ales, securitatea instituțiilor, securitate socială și securitate economică, pentru că Europa trebuie să se apere, în primul rând, împotriva sieși, ea e inamicul nr. 1 al ei, nu există nimeni din afară. Toată această mișcare de musulmani care se stabilesc în Europa, milioanele de oameni care își caută de lucru sunt realități ale acestui secol și nu împotriva lor trebuie să se apere Europa. Aceasta este o chestiune ce ține de o construcție în viitor. Construcția securității europene și a relațiilor trebuie făcută în așa fel încât aceste lucruri să dispară.

În securitatea umană este inclusă și asigurarea securității rețelelor. Noi trăim acum într-o fizionomie și filosofie de rețea, suntem într-o interdependență aproape totală. Ca om care, de ani de zile, caută informații în toate mijloacele, niciodată nu am avut un mai mare acces la informații ca acum. Suntem dependenți de informație, iar o construcție în care să se opună unul altuia cred că este foarte puțin probabilă, dar nu imposibilă. Noi trăim în două planuri, după cum spunea Kierkegaard. Existența individuală este cotată pe două dimensiuni: una estetică, în care predomină hedonismul, plăcerea, și una etică, în care predomină morală, datoria. Iată cum omul trăiește și se împacă cu aceste două păcate, și la fel face și societatea. Păcatele noastre sunt următoarele: unul - fantasmăle istoriei, nu vorbesc de adevărurile ei, iar al doilea se referă la datoria care are rădăcini, nu există datorii fără rădăcini. Am fost la un seminar în Polonia, împreună cu colegul Alexandrescu, la Universitatea Națională de Apărare din Varșovia. Acolo m-a impresionat un lucru: știți că orașul Varșovia a fost distrus 80% în timpul războiului. Ei l-au refăcut, au făcut un oraș modern, superb, cu autostrăzi, cu cartiere frumoase. Dar, înainte de asta, au renovat orașul vechi, așa cum a fost el. Trăiești în această Varșovie pe două planuri, planul acestei țări extraordinare, care, întotdeauna, în civilizația europeană, a avut un rol important. Toate țările din Europa au avut un loc important în civilizația europeană. În al doilea

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

rând, e vorba de această dimensiune, a viitorului, a oamenilor care își construiesc viitorul pe alte coordonate. Toate acestea slujesc securității umane, pentru că cel mai amenințat, la ora actuală, nu este statul, ci omul. El este amenințat de pe toate orizonturile: el este amenințat și din orizontul cosmic, stratul protector este din ce în ce mai agresat, și din universul gândului, uitați-vă, numărul sinuciderilor și al oamenilor care își iau viața crește, și din interiorul dimensiunii politice, pentru că, din păcate, politica, o expresie a intereselor, nu este întotdeauna racordată la interesul protecției omului și a civilizației omului, a civilizației individuale. Protecția omului nu înseamnă bunăstarea lui, ci înseamnă acel sentiment de împlinire și siguranță, de securitate, pe care omul trebuie să îl aibă. De aceea, cred că această acțiune a Uniunii Europene este deosebit de interesantă și, poate, va avea mai mult succes decât Forța de Reacție Rapidă. Împotriva cui? Împotriva criminalilor nu se poate reacționa așa; trebuie să vedem care sunt rădăcinile genezei acestor criminali. Prima dimensiune a gestionării acestei conflictualități este respectul. Respectul față de om și, mai ales, respectul față de țări, pentru că, deocamdată, oamenii trăiesc în țări, iar în momentul în care etichetezi o țară că e așa, că alta e așa, s-a cam dus respectul. Sub nicio formă, nimeni nu are voie să spună că Rusia e nu știu cum sau China e nu știu cum, pentru că nu e așa, nimeni nu poate demonstra asta, pentru că e vorba de comunități, acolo trăiesc oameni care au durat valori, care au creat o civilizație, și ei trebuie respectați pentru asta. În oricare oraș din lume mergi, te înclini în fața acestor valori, rămâi încântat de ceea ce au făcut acei oameni acolo. Cred că securitatea umană, securitatea oamenilor înseamnă, în primul rând, să recunoști aceste valori și să te bucuri de ele. De aceea, cred că primul pilon al acestei dimensiuni - PESA se perfecționează, nu a rămas la stadiul discuțiilor de la Riga. Politica Europeană de Securitate și Apărare e o noțiune dinamică, ce se va perfecționa odată cu dimensiunea de securitate, cu vulnerabilitățile, cu provocările, cu noile riscuri. Ea se va moderniza, nu va rămâne la stadiul inițial, nimic nu e imuabil pe lumea aceasta. Uniunea Europeană este o entitate de entități a cărei arhitectură devine din ce în ce în ce mai stabilă și mai interesantă, chiar dacă are foarte multe elemente fractale în ea. Poate că de aceea e și atât de frumoasă. Dar partea cea mai

frumoasă și mai interesantă mi se pare că este tocmai această securitate umană.

Cam.fl.dr. Cornel MIHAI: Aș dori să fac două remarci. În primul rând, vizavi de bazele militare. Aici aș vrea să fac o precizare. Această sintagmă „baze militare“ este folosită în mod eronat și, uneori, abuziv de către mass-media. Teoretic și practic, noi nu putem vorbi de baze militare în România. Există un acord, denumit Defence Cooperation Agreement, semnat între guvernul român și cel american, care a fost ratificat de către Parlament, în baza căruia trupele americane sau forțele americane pot utiliza facilități militare românești. Diferența este foarte mare, pentru că în România nu există și nu vor fi, cel puțin într-o perioadă previzibilă de timp, pe termen mediu, baze militare. Baza militară este zona în care este cedată suveranitatea, în care se instalează trupe străine, cu cățel, cu purcel, cu soții, cu copii, cu școli, cu armamente, cu muniții. Facilitățile militare românești, în baza Acordului menționat, sunt facilități care pot fi utilizate și de către partenerii noștri americani. Efectivele care vin la instrucție vin pe perioade limitate, nu folosesc aceste facilități în maniera cunoscută pentru alte zone din Europa.

De exemplu, în Germania sunt baze militare americane unde se instalează cu tot ceea ce presupune această sintagmă. Mi-am permis să fac această referire, pentru că sintagma „bază militară“ generează și foarte multe sensibilități, iar noi nu ne-am propus să sensibilizăm pe nimeni. Acest Acord nu este îndreptat împotriva nimănui, este un Acord bilateral, care este în beneficiul ambilor semnatori.

În ceea ce privește diferențele dintre misiunile NATO și UE, aș aprecia că sunt cvasisimilare. În momentul de față, totalitatea misiunilor pe care le îndeplinesc Alianța și Uniunea Europeană sunt misiuni de management al crizelor. Singura deosebire care ar putea exista, și sperăm să nu se întâmple acest lucru, ar fi o misiune de apărare colectivă, în cazul unei agresiuni împotriva unuia dintre statele membre ale Alianței sau a Alianței în întregime, iar atunci reacția s-ar derula în conformitate cu prevederile Articolului 5. Dacă înlăturăm această excepție, între misiunile pe care le îndeplinește NATO și cele asumate de Uniunea Europeană, nu există nicio diferență.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

La întrebarea încotro se îndreaptă Uniunea Europeană, eu aş spune către o abordare complexă, a soluționării situațiilor de criză de pe mapamond. Forța europeană nu este un instrument, nu este un element și nu este o forță de descurajare. Mi-aș permite o asociere. Ea este ca un stingător de incendii, este ca o forță care intervine și este utilizată de Uniunea Europeană pentru a interveni în situațiile de criză. Astăzi, domnișoara Sarcinschi ne-a prezentat o nouă abordare, o nouă dimensiune. În această abordare complexă, când avem o acțiune hard, instrumentul militar, căruia i se alătură intervenția polițienească, a statului de drept, administrației, protecției civile, ni se sugerează o nouă abordare, această dimensiune nouă, cea umană, care este adresată populației locale. Deci, dacă avem o intervenție militară, nu facem decât să stingem incendiul. În continuare, abordarea civilă și umanitară sunt cele care contribuie la soluționarea problemei ce a generat incendiul în zona respectivă. De aici, rezultă și abordarea complexă pe care și-o propune Uniunea Europeană - o declanșează printr-o intervenție militară, care, de regulă, este soft, care apoi este continuată, complementată și dezvoltată cu componentele civile și umanitare. Sperăm ca pentru această componentă umană să se găsească resursele și să prindă contur într-un timp rezonabil.

Dr. Constantin MOȘTOFLEI: Îi mulțumim dlui contraamiral. Aș avea și eu o întrebare. Ați făcut o precizare, cum că noi punem la dispoziția Statelor Unite aceste facilități militare, în baza unui acord. În concepția noastră politică, punem aceste facilități doar la dispoziția Statelor Unite sau și a altor țări, aliate și partenere?

Cam.fl.dr. Cornel MIHAI: În momentul de față, avem un singur acord, cel româno-american. Prin urmare, în aceste facilități, vor acționa în comun, în perioada următoare, începând cu 1 iulie a.c., efective militare românești și americane. Orice altă prezență viitoare posibilă, în România, este realistă, dar exclusiv în baza unui acord sau a altor acorduri bilaterale între România și alți parteneri de-ai noștri din NATO sau Uniunea Europeană. Defence Cooperation Agreement este exclusiv un acord româno-american.

Dr. Grigore ALEXANDRESCU: Pe timpul a câtorva ore am discutat despre participarea armatei române, și nu numai, la Politica

---

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

Europeană de Securitate și Apărare, implicarea ei, câte forțe sunt, am mai amintit și de NATO, am făcut o paralelă între UE și NATO. Domnul Cosma a spus că situația este extraordinară, există o înțelegere foarte bună a celorlalte armate, există posibilități de comunicare cu ele, s-a vorbit de interculturalitate, și eu sunt de acord cu toate acestea. Ca fost militar, aș vrea să punem în cumpănă foarte bine câștigurile și pierderile participării la asemenea misiuni. Să nu uităm principala misiune a Armatei, cea precizată în Constituție, de apărare a teritoriului național. Problemele legate de operațiile de stabilitate și sprijin, altele decât războiul, punctuale, care se desfășoară în afara teritoriului național, sunt probleme extrem de importante. Dar, nu trebuie să uităm că, atât în cadrul Alianței Nord-Atlantice, cât și în cel al Uniunii Europene, avem misiuni de apărare colectivă, de apărare a teritoriului național, și atunci, problema celor două tipuri de misiuni devine la fel de importantă, atât pentru una, cât și pentru cealaltă. Deci, apărarea teritoriului național nu a căzut în desuetudine, ea rămâne în continuare în atenția armatei.

EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI

ÎNCHIDEREA LUCRĂRILOR SEMINARULUI

Dr. Constantin MOȘTOFLEI:

Întrucât ne apropiem de finalul timpului alocat seminarului nostru, aș încheia prin a spune că am încercat să organizăm o manifestare științifică doar pe durata a patru ore, am încercat să acordăm foarte mult timp întrebărilor și dezbaterilor. Cred că am reușit să ne îndeplinim acest obiectiv. După cum ați observat, am căutat să grupăm temele și conferențiarii pe anumite problematici, pe anumite modalități de abordare a subtemelor principale. Dumneavoastră sunteți în măsură să apreciați dacă am reușit să ne atingem și aceste obiective. În finalul manifestării noastre, aș dori să mulțumesc, în mod deosebit, conferențiarilor, care au avut amabilitatea să răspundă invitației noastre, celor care au reușit să găsească un loc în bogata agendă de lucru și să vină aici. Îi înțelegem și pe cei care nu au putut să vină, dar ne-au trimis materialele, și le mulțumim în mod deosebit. Vă mulțumim și dvs., pentru modul în care ați răspuns solicitării noastre. Vă mărturisesc că a fost observat, de către conducerea Universității Naționale de Apărare „Carol I”, interesul manifestat de dvs. pentru acest seminar, faptul că sunt reprezentate aici foarte multe structuri din Armată și din afara acesteia. De asemenea, aș dori să mulțumesc și atașajilor militari acreditați la București pentru participarea la activitatea noastră. Am avut și reprezentanți ai mass-media invitați. Dați-mi voie să le mulțumesc și colegilor de la sonorizare, și, nu în ultimul rând, colegelor mele care au asigurat translația. Încă o dată, vă mulțumesc foarte mult și vă aștept la sesiunea noastră de comunicări științifice din noiembrie 2007, tradițională deja, și la seminarul tematic din mai 2008. Acestea sunt următoarele două manifestări științifice organizate de Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

Vă mulțumesc. Succes în continuare!

**EXIGENȚE ALE PESA ASUPRA SECURITĂȚII
ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI**

Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”

Bun de tipar: 09.08.2007

Hârtie: A3

Format: A5

Coli de tipar: 8.75

Coli editură: 4.375

Lucrarea conține 140 de pagini

Tipografia Universității Naționale de Apărare „Carol I”

CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

Șoseaua Pandurilor, nr. 68-72, sector 5, București

Telefon: (021) 319.56.49

Fax: (021) 319.55.93

E-mail: cssas@unap.ro

Adresă web: <http://cssas.unap.ro>

100/2471/07

C 339/2007

EXIGENȚE ALE PEȘA ASUPRA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII ROMÂNIEI
